Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

WAJER FOLKSBLAT | פרייז 15 גראשען | היינט 8 זייטען

פייער פאלקסבלאט

№ 28 | Łódź, Poniedziałek, 2 lutego 1931 r. | נייגטער יאהרגאנג | לאדז, מאנטאג, ט״ז שבט תרצ״א | № 28

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. — אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 224-71

אפגעלעגט דעם פראצעס

וועגען געפלאנטעז אטענטאט אויף מארש. פילסודסקי

בעניים די געריכטס-אויספארשונג. — פּושיצקי געקומען צו זיך. — לאקאלע וויזיע אין רעמבערטאוו

וו א ר ש א, 1. (סעלעפאָניש פון אונזער קאָר־רעספאָנדענט) אין רעזולטאט פון דער שיסעריי אויף פּושיצקי, האָט זיך דער אינטערעס צום פּראָ־צעס נאָך מעהר פערשטארקט. די געריכטס-געביידע איז בעלאַגערט פון מענשען. ס׳זענען אָנגעקומען פיל זשורנאַליסטען, ספעציעלע סטענאגראפיסטען, פון מיניסטארען־ראט זענען געקומען, כדי צו פּראָטאָ־קאָלירען די רעדעס פון פּראָקוראָר און פערטיידיגער פאָליציי האָט געהאַט אַ שווערע אויפגאַבע צו פונאַנדערטרייבען דעם גרויסען עולם נייגעריגע, וועלכע האָבען אַרומגערינגעלט די געריכטס-געביידע אינ׳ם געריכטס-זאַל גופא פיהלט זיך אַ

דערנערווירטע שטימונג

די זיצונג, וועלכע האָט געזאָלט געעפענט ווערען 12 אַ זייגער פריה איז געעפענט געוואָרען ערשט אַרום איינס, באַלד ווי ריכטער ניימאַן עפענט די זיצונג פון געריכט, ערקלערט דער פּראָקוראָר גראָ־באָווסקי, אַז היות ווי ס׳איז צוגעקומען אַ נייער אומשטאַנד אין פּראָצעס שלאָגט ער פאָר אַז די געריכטס־אויספאָרשונג, וועלכער איז נעכטען פער־ענדיגט געוואָרען, זאָל ווידער בעניים ווערען.

אויף דער פראגע פון פאָרזיצער, וואָס עס איז דאָ פאַר אַ נייער אומשטאַנד, ענטפערט דער פּראָ־קוראָר, אַז ער וועט עס אויפקלערען, ווען דאָס געריכט וועט איינגעהען אויף זיין פאָרשלאַג.

אין נאָמען פון דער פערטיידיגונג ערקלערט אַדוו. שמיאַראָווסקי, אַז די פערטיידיגונג האָט גאָר־נישט געגען דעם פאָרשלאַג, דאָס געריכט איז נאָך אַ קורצער בעראַטונג אויף דעם מסכים און די

געריכטס-אויספאָרשונג ווערט בעניים

דער פּראָקוראָר ערקלערט, נעכטען האָט מען געפּרובט דערמאָרדען פּושיצקין, אַלס נקמה פאַר זיין אַנטיילנעמען אין פּראָצעס. ער בעט דעריבער, אַז דאָס געריכט זאָל בעשליסען, בייצולייגען צו די געריכטס-אַקטען דעם אויספאָרשונגס-מאַטעריאַל, וועגען אָנפאַל אויף פּושיצקין.

אַדוו. שמיאַראָווסקי בעט. מ׳זאָל דער פערטיי־דיגונג בעווייזען די אַקטען, די פערטיידיגונג בע־קומט זי.

אַדוו. בערגסאָן בעט

א הפסקה

כדי די פערטיידיגונג זאָל זיך קענען בעקענען מיט די אַקטען. עס ווערט ערקלערט אַ הפסקה אויף 15 מינוט.

נאָך דער הפסקה בעקומט דאָס וואָרט אַדוואָקאַט בערגזאָן, ביי אַ טויטער שטילקייט אין זאַל הויבט ער אָן זיין רעדע. די פערטיידיגונג האַלט, אַז די אַקטען, וואָס די פּראָקוראַטור האָט פאָרגעשלאָגען צוצולעגען צו דער געריכטס-אויספאָרשונג, האָבען גישט קיין שום שייכות צום פּראָצעס. ס׳איז גע־שעהען

אַ טרויריגער צופאַל

אָבער נישט מעהר, ווי אַ בעדויערענסווערטיגער צופאַל.

די פערטיידיגונג האָט בעקומען אַ ידיעה אַז פּושיצקי איז צווישען 11 און 12 בייטאָג שבת געווען אין אַ רעסטאָראַן אין רעמבערטאָוו, וואו ער האָט געגעסען און געטרונקען שנאַפּס. דאָס פאַלט אויס אין דער זעלבער צייט ווען ער זאָל געווען פערנאַרט אין וואַרשא. דעם דאָזיגען אומ־שטאַנד קען בעשטעטיגען די פרוי פונ׳ם רעסטאָ־ראַטאָר אין רעמבערטאָוו. ס׳זענען פערהאַן אויך עדות וואָס בעשטעטיגען אַז פּושיצקי איז געקומען זיין רעסטאָראַן מיט נאָך 2 פערזאָן. מיקאָלאַי מאַלאָ־כאָווסקי האָט געזעהן פּושיצקין אין רעמבערטאָוו פון דעם דרינגען מיר אַז די

ערקלערונגען וועלכע כ׳האט געגעבען פּושיצקי זענען ליגען

דער פּראָקוראָר שלאָגט פאָר אַרויסצורופען אַלס עדות דעם יודישען דאָקטאָר סובאָצין, וועלכער האָט דער ערשטער ערטיילט הילף דעם פערוואונ־דעטען פּושיצקי.

דער פאָרזיצער האַלט אָפּ אַ קורצע בעראַטונג און ערקלערט, אַז דאָס געריכט האָט בעשלאָסען

אפצולעגען דעם פראצעס ביז׳ן 14-טען פעברואר

דער דאָזיגער בעשלוס האָט געמאַכט אַ רושם אין גאַנץ וואַרשא.

* * *

די אויספאָרשונג אַרום דעם דערשיסען פּו־זשיצקין ווערט געפיהרט און ס׳פערשפרייט זיך פערשידענע קלאַנגען און פלאַטקעס. ד״ר סובאָצין וועלכער האָט פּושיצקין ערטיילט די ערשטע הילף האַלט אַז אַ סימולאַציע פון זעלבסטמאָרד איז אויס־געשלאָסען.

פּושיצקי איז ווידער געקומען צו זיך, ער גיט איבער אַז ער דערמאָנט זיך אַ טייל נומער פון דער טאַקסובקע, אויך געדענקט ער אַז איינער פון זיינע בעגלייטער איז געווען פון אַ יאָהר 28, דער צווייטער — אַרום 38.

היינט איז די געריכטס-מאַכט און די פּאָליציי אַרויסגעפאָהרען קיין רעמבערטאָוו און דאָרט אַ דורכגעפיהרט אַ

לאקאלע וויזיע

געמאַכט פאָטאָגראַפיעס און דער געגענד און אויס־געפאָרשט אַ רייה עדות.

נאָך קורצע שווערע ליידען איז נעכטען געשטאָרבען אין עלטער פון 53 יאָהר מיין ליבער מאַן, אונזער געטרייער און אויפּצרגעבליכער פּאָטער, שוויגער־פּאָטער, גרויספּאָטער, ברודער, שוואָגער און אָנקעל

נ״ע **שלום ידידי׳** בן ר׳ **בערגער** ז״ל

די לויה קומט פאָר היינט, מאנטאג, 1 אַ זייגער בייטאָג פון טרויער־הויז, זאַכאָדניא 54, וועגען וואָס עס טיילט מיט אין ג׳ויס צער

די טיפטרויערנדע הינטערבליבענע.

1018

„אגודת ישראל״ לאדז, נאַוואָטקאָווסקא 11 | ב״ה **תנו כבוד לתורה!** | זאל פילהארמאניע 20 נארוטאוויטשא 20

היינט, מאנטאג, פ׳ יתרו, חמשה־עשר בשבט תרצ״א (2 פעברואר 1931) 4 א זייגער נאָכמיטאָג קומט פאָר אין זאל פ להארמאניע, נארוטאוויטשא 20

א גראנדיעזע תורה-מאניפעסטאציע לכבוד דעם סיום-הש״ס העולמי פון דף-היומי

מיט הדרן׳ס און רעפעראַטעי מ״נינא דיומא וועלען ארויסטרעטען:

הרב משה חיים לויא (שאצער רב), **הרב שמואל דוד לאסקי** (סאמפא נע), **הרב ישראל לעוו** (לאדז),

הרב הגאון מלובלין האט געשיקט צו דער פייערונג זיינעם א פערטרעטער **הרב הגאון ר׳ שלמה שיקלער** מנלאנער, וועלכער וועט ארויסטרעטען מיט א רעפעראט מעניני דיומא

ראש-הקהל דעפ. **ל. מינצבערג**, ראטמאן **פ. ליבערמאן**, **ד. ה. זילבערשטיין**, רעד. **א. ג. פרידמאן**, **יעקב בערלינער** און אנדערע.

אין פראגראם: בעגריסונגען פון ראבינאט, קהל״ה און אגד. נעזעלשאפטליכע אינסטיטוציעס.

כאר בראש מיט׳ן שטאט-חזן ה׳ ווינאגראד און דיריגענט י. רובין

די גאלעריע איז ספעציעל רעזערווירט פאר פרויען. בילעטען צום פרייז פון 50 גראשען ביז 2 זל. שוין צו בעקומען:

„אגודת ישראל״ נארוטאוויטשא 11, „בנות אגודת ישראל״ זאכאדניא 66, מקוה ודענסקא 75, מ. מ. זאמערפעלד קיליינסקי 48 און אין טאג פון דער פייערונג ביי דער קאסע פון זאל.

די הכנסה איז בעשטימט פאר „ישיבת חכמי לובלין״

איינלאדונג פריינד און סימפאטיקער! מיר האבען דעם כבוד אייך איינצילאדען אויף דער

התחלת-הספר-תורה-פייערונג

וועלכע קומט פאר אי״ה היינט, מאנטאג, פ׳ יתרו חמשה-עשר בשבט דעם 2-טען לוטי 1931 6 א זייגער אוונד אין **ביילעם קאנצערט-זאל**, פיראמאוויטש 3, אין דער פייערונג נעמען אנטייל דער בעל-בטער חזן פון דער פלטשטאטישער שוהל ה׳ ווינאגראד מיט א גוט איינשטודירטן כאר פון 40 פערזאן אונטער דער לייטונג פון בעוואוסטען דיריג. אין קאמפאזיטאר ה׳ ז. רובין ווי אויך א פערשטעקטער ארקעסטער פון 18 פערזאן. מיט אכטונג

חברה דאנשי במעלנים. 18 [illegible]

מאשין-מצות

ווערט געבעקט אלע טאג פרישע און דינע ווי אויך מצה-מעהל, אייער-פערפעל און סובארקעס לויט קארלסבאדער סיסטעם. מיר עמפפעהלען צו יעדער צייט אונזער גוט-בע־קאנטע און פרישע געבעקענע פון אונזער איבעראל בעוואוסטער צוקערביע

נ. ווייגבערג

38 פעטריקאווער 38 טעל. 143-82

עפענטליכער דאנק.

דערמיטדריקען מיר אויס אונזער עפענטליכען דאנק די ה״ה מאיר גאלדבערג און משה פאזנאנסקי פאר זייער בעמיהונג, דאס עס זאלען מעהר נישט פאר־קומען אזעלכע זאכן-קאמיטעס. אלס צייכען פון דאנק שפענדען מיר 50 זל. פאר וואוילטעטיגע אינסטיטוציעס.

מיט אכטונג א גרופע בעקער.

מעלדונג! די פערוואלטונג פון נעגעגזייטיגען קליינהענדלער-פעראיין איז ראיאן פון גרינעם מארק, זשעראמסקיעגא 45 מעלדעט אלע איהרע מיטגלידער, דאס אויף איינער פערוואלטונגס זיצונג איז איינהיילך בעשלאסען געווארען נישט צו קויפען קיין עפעל מיט קויבערס און קעסטלעך. נאר ריינע נעטשא-וואג.

מיט דרך-ארץ די פערוואלטונג.

1326 בענק האבען באנקראטירט אין אמעריקא

ניו-יארק, 1 (ספ. טעל.) דער פעדע-ראל-רעזערוו אמט האט פערעפענטליכט א סטאטיסטיק פון די בענק אין די פעראייניגטע שטאטען. וואס האבען אפגעשטעלט די צאהלונגען אין 1930 י. אין פערלויף פון יאהר האבען באנקראטירט 1326 בענק, אין 1929 י. – 642.

פון די בענק וואס האבען אין 1930 י. אפ-געשטעלט די צאהלונגען האבען 188 בענק, וועל-כע האבען 389 מיליאן דאלאר דעפאזיטען געהערט צום רעזערוו-פעדעראל-סיסטעם. 1138 בענק, וואס האבען געהאט 515 מיליאן דעפאזיטען האבען געהערט צו אנ'אנדער סיסטעם. דערביי איז אינטערעסאנט, אז אין ניו יארקער שטאט האבען באנקראטירט בסך-הכל 8 בענק פון זיי – 2 וועל-כע האבען געהערט צום רעזערוו פעדעראל-סיסטעם.

ניו-יארק, 1 (ספ. טעל.) ווי דער פי-נאנץ-מיניסטער פון די פעראייניגטע שטאטען האט ערקלערט, איז די איצטיגע סיטואציע אין די פעראייניגטע שטאטען זעהר נישט קיין גינסטיגע. לויט די אויסרעכנונגען פון דער רעגירונג וועט דער בודזשעט-דעפיציט היי-יאהר אויסמאכען 370 מיליאן דאלאר.

זייט נאכ'ן קריג איז עס דער ערשטער דע-פיציט-בודזשעט אין אמעריקאנער פעראייניגטע שטאטען.

קאמוניסטישער פראצעס אין לעמבערג

לעמבערג, 1. (ספ. טעל.) דא האט זיך פאר'ן געריכט פון די געשוואוירענע פערענדיגט דער פראצעס געגען 18 יוגענדליכע קאמוניסטען. פון זיי שולזינגער און בעלענצקי זיינען פער-משפט געווארען צו 3 יאהר שווערע תפיסה, 2 צו 2 יאהר, 1 אויף אנדערטהאלבען יאהר 3 צו 1 יאהר און די איבריגע זיינען בעפרייט געווארען.

דירעקטאר פון סאוויעטישער האנדעלס-מיסיע אין לאנדאן, צוריקגערופען קיין מאסקווע

ער וויל אבער נישט צוריקפאהרען

לאנדאן, 1 (יט"א טעלעגראפיש) די סאוויעטישע רעגירונג האט צוריקגערופען קיין מאסקווע דעם הויכען באמטען פון דער סאוויע-טישער האנדעלס-מיסיע דירעקטאר באג, וועלכער איז איינער פון די דירעקטארען פון דער סאוויע-טישער מלכה-בנק און פיהרער פון די לינקע פועלי-ציון אין רוסלאנד.

באג האט אפגעזאגט צוריקצופאהרען קיין מאסקווע.

„מ'וועט ערמארדען א סאוויעטישען באטשאפטער און דאן וועט זיין א קריג מיט פוילען"

סענסאציאנעלע רעוועלאציע פון „דיילי עקספרעס"

לאנדאן, 1 (ספ. טעל.) דער „דיילי עקספרעס" האט איצט אפגעדרוקט א סענסאציאנע-לען געשפרעך, וואס א מיטארבייטער פון דער דערמאהנטער צייטונג קעטשעם האט געהאט, זייענ-דיג אין רוסלאנד, מיט אנ'אנגעזעהענעם באמטען. דער אינהאלט פון געשפרעך איז פאלגענדער: נישט ענגלאנד, נישט פראנקרייך, נישט רומעניען און נישט פוילען, וועלען ארויסרופען די סאוויעטען צו א קריג. דאך הערשט אין מאסקווע די איבער-צייגונג, אז אין פריהלינג וועט אין ווארשא דער-הרגעט ווערען א צווייטער כאוויעטישער געזאנדטער און גלייכצייטיג וועט אויף דער סאוויעטיש-פוילי-שער גרעניץ ענטשטעהען א קאנפליקט, וועלכער וועט צווינגען די סאוויעטען צו א בעוואפענטער אינטערווענץ.

פערשטעהט זיך – גיט צו קעטשעם, אז די סאוויעטען וועלען די דאזיגע ידיעה אפיציעל אפ-לייקענען, אבער אין דעם פאל וועט ער מוזען ענטדעקען דעם נאמען פון דעם מאסקווער אינפארמאטאר.

איינוואנדערונגס-בעגרענצונגען קיין קאנאדע וועלען נישט אפגעשאפט ווערען

מאנטרעאל, (ספ. טעל.) אויף א קאנ-פערענץ מיט די פארט-רעטער פון די באהן-געזעל-שאפטען האט דער קאמוניקאציע-מיניסטער ערקלערט, אז אין 1931 י. וועט נישט אפגעשאפט ווערען די עמיגראציע-בעגרענצונג קיין קאנאדע. די עמיגראציע קוואטע וועט רעגולירט ווערען לויט דער קאניונקטור, איינוואנדערונגס ערלויבני-שען וועלען ארויסגעגעבען ווערען נאר פערזאנען, וואס בעזיצען געניגענדע פאנדען אויף אויפצו-קומען די ערשטע חדשים פון זייער אריינקומען אין לאנד און וואס וועלען זיך קענען איינארדנען אלס קאלאניסטען.

באמבען-אטענטאט אויף דער סאוויעטישער גרעניץ

ווילנא, 1. (טעלעפאניש) פון גרעניץ שטח טיילט מען מיט, אז אויף דער ליניע ניעגאריעלאע-מינסק איז געמאכט געווארען אנ'אנפאל אויף א מיליטערישען צוג, צוויי וואס האבען געווארפען די באמבעס זיינען בעת'ן נאכיאגען זיי דערשאסען געווארען. שפעטער האבען די ג. פ. או. ווערטער געפינען נאך א באמבע אויף די באהן שינעס ביי דער סטאציע רודזשיץ.

אמעריקאנער פינאנסיסטען פיהרען איין אויטאבוס-קאמוניקאציע

ווין, 1. (ספ. טעל.) די „נייע פרייע פרעסע" אין אייראפע טיילט מיט, אז אנ'אמעריקאנער פינאנץ-קאנצערן אין וועלכען ס'איז אויך בעטייליגט פארד האט בעשלאסען איינצופיהרען אנ'אויטאבוס-קאמוני-קאציע אין גאנץ אייראפע. די אויטאבוסען זאלען קורסירען לויט א נארמאלען פאהרפלאן און זאלען נישט אויסמיידען די הויפט שטעט פון גאנץ אייראפע.

קאנקורענצלאזער רעפערטואר
פון קלאנג פילם-טעאטער
CAPITOL

די גרעסטע שלאגער פראגראמען:
„רעווי האליוואוד"
מיט H. Ordonówna, K. Hanusz
„קעניג פון די בעטלער"
מיט D. King, J. Mac Donald
„געשפענסט פון דער אפערע"
מיט Lon Chaney אין הויפט-ראלע
„פארוטשניק ארמאנד"
מיט Ramon Nowarro

DZIŚ W RADJO
Godz. 20.30
„Wesoła Wdówka"

„פאציפיקאציע" פון גאליציען אויף דער מארגענדיגער זיצונג פון סענאט

ווארשא, 1. (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט) מארגען, 4 א זייגער נאכמיטאג וועט פארקומען א זיצונג פון סענאט. ס'וועלען בעטראכט ווערען 16 פארשלאגען וועגען ראטיפיצירען פערשידענע טראקטאטען, צוגאב קרעדיטען אויפ'ן 1930[31 בעריכט וועגען אוקראינישען פארשלאג וועגען פאציפיקאציע פון גאליציען.

א נייער קוריער צום מארשאל פילסודסקי

ווארשא, 1. (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט) היינט איז ארויסגעפאהרען א ספעציעלער קוריער אויף מאדערע צום מארשאל פילסודסקי – מאיאר פרוכניצקי.

דער לאקאוט אין ענגלאנד פערשארפט זיך

לאנדאן, 1. (ספ. טעל.) די אונטערהאנדלונגען וועגען פערענדיגען דעם לאקאוט אין דער בוימוואל-אינדוסטריע, וועלכע האבען זיך אנגעהויבען לויט דער איניציאטיוו פון פרעמיער, זיינען אדורכגעפאלען. די וואך זאל דער לאקאוט ארומנעמען פרישע 100 טויזענד ארבייטער.

גרויסע אקאדעמיע אין ווארשא מיט דער בעטייליגונג פון שלום אש

ווארשא, 1. (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט). היינט האט זיך אנגעהויבען די זא-מעל אקציע לטובת זעלבסטהילף און אויפבוי. צו דער אקאדעמיע אין „נאוואשטשי". אין וועלכער ס'האט זיך אויך בעטייליגט שלום אש איז געקומען אנ'אויסערגעוועהנליך גרויסער עולם מענשען.

לאנדעס-צוזאמענפאהר פון „צעירי אמוני ישראל"

ווארשא, 1. (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט). אין לאקאל פון האנדווערקער-פער-באנד וואלעוקי 2, איז היינט געעפענט געווארען דער צוזאמענפאהר פון די „צעירי אמוני ישראל" אין פוילען.

לארד רידינג קראנק

לאנדאן, 1 (יט"א טעלעגראפיש) לארד רידינג איז קראנק געווארען אויף א אינפלוענציע.

אונטערהאנדלונגען צווישען ענגלישער רעגירונג און יוד. אגענץ ווערען בענייט

לאנדאן, 1 (יט.א. טעלעגראפיש) א"ע מיטגלידער פון דער עקזעקוטיוו זיינען אויפגעפאדערט געווארען תיכף צו קומען קיין לאנדאן, ווייל אין דער היינטיגער וואך הויבען זיך אן אויפסניי די אונטערהאנדלונגען צווישען דער ענגלישער רעגירונג און דער יודישער אגענץ.

Dr. med. N. ROZEN
סטאמאטאלאג
קראנקהייטען פון דויאנסקעס, ג מע', ציינער א.א.וו. צייהן-רענטגען, רענטגען-דיאגנאסטיק.
אנדזשעיא 7, טעל. 216-57.
עמפפאנגס-שטונדען פון 3–7 נאכמ.

Lekarz-dentysta
Stanisław Gelberg
זאוואדזקא 14, טעל. 108-33
נעמט אן פון 10–2 נאכמ. און פון 4–7 אוונד

Dr. med. NIEWIAŻSKI
ספעציאליסט פאר סיפיליס, טריפער און הויט-קראנקהייטען, בעהאנדלונג פון מענער-שוואכע
אנדזשעיא 5, טעל. 159-40
נעמט אן פון 8–11 און פון 5–9 אוו.
זונטאג און יום טוב פון 9–1 פארמ.
בעזונדערער ווארטע-זאל פאר פרויען.

DR. MED.
L. Pikielny
אוראלאג
ספעציאל-ארצט פאר נירען, בלאז און אורין-קראנקה.
NAWROT 8, tel. 2,19-90
נעמט אן פון 12–1 און פון 4 –7 אוונד.

50 יובילעאום-קאמיטעט לכבוד שלום אש אין לאדז. 50
זאל „פילהארמאניע" נארוטאוויטשא 20
זונטאג, דעם 8טען פעברואר, האלב 9 א זייגער אין אוונט קומט פאר א
גראנדיעזע יובילעאום-פייערונג
לכבוד דעם גרויסען און בעליבטען דיכטער
שלום אש
מיט דער בעטייליגונג פון חשוב'ן יובילאר

I.
1) איינלייטונג – רעד. י. אונגער.
2) רעדע וועגען שלום אש – ד"ר ז. עלענבערג,
3) בעגריסונגען,
4) שלום אש דער קינסטלער, רעפעראט – יצחק קאצענעלסאן,
6) רעדע פון יובילאר.

II.
1) שלום אש הימן. טעקסט ישראל ראבאן, מוזיק קאמפ. הענעך קאהן,
2) קלאסישע ווערק און פאלקס-לידער – כאר אונטער לייטונג פראפ. פיוויש'ס,
3) סאלא געזאנג – סול. ס. קאפיוניאק,
4) רעציטאציעס פון שלום אש'ס ווערק – דער יובילאר און י. מאשקאוויטש.

בילעטען שוין צו בעקומען אין דער קאסע פון פילהארמאניע, נארוטאוויטש 20. 50 50

דער פאפולערסטער פילם-שטערן פון דער וועלט,
די אונפערגעסליכע פארטנערקע פון CHEVALIER
רייצענדע ערשיינונג פון קלאנג-פילם-עקראן
Jeanette Mac Donald
קירצליך אין קינא...
„CASINO"

לאדז, 2 פעברואר 1931

„נייער פאלקסבלאט"

לאדז, 2 פעברואר 1931

עס צאנקט די ענערגיע

די סבע פון אַ גרויסער אַלגעמיינער צרה איז, אַרויסצורופען אין דער געזעלשאַפט נייע קוואַלען פון אַלטרואיסטישער ענערגיע. און דאָס איז די שעהנקייט פון דער קאַטאַסטראָפע.

מ'דאַרף שוין נישט האָבען קיין שרעקליכערע אויפטרייסלעניש, ווי ס'האָט געבראַכט די דייטשע אָקופּאַציע בשעתה, ווען ס'זענען פלוצים פערשוואונדען געוואָרען אַלע קוואַלען פון געלד, פון פרנסה, פון שפייז. דערצו נאָך האָבען געבושעוועט קראַנקהייט און טויזענדער יודען זענען פערוואַגעלט געוואָרען פון זייערע היימען, בויטיגענדיג זיך אין אַ באַכטלעגער.

האָבען זיך גראַד דעמאָלט ערשט געבוינען צעהנדליגער און הונדערטער, וואָס האָבען זיך פש"ט מפקיר געווען פאַר'ן צווייטען, געשאַפען גרויסע בעצען פון נייע אינסטיטוציעס און בעזאָרגט דעם נויט-ליידענדיגען מיט אַלץ, וואָס נאָר מעגליך.

די זעלביגע דערשיינונג בעמערקט זיך איצט אויך אין אַמעריקע, וואָס איז פלוצלונג געטראָפען געוואָרען פון אַן'אומגעריכטער קאַטאַסטראָפע. דאָרט ווערען געקליבען ריזיגע סומעס, לויט'ן מאַסשטאַב פון דער גאָלד-מדינה, ס'ווערט פערשטאַרקט און בענייט די צדקה-אַרבייט, כדי צו העלפען אַלע הונגעריגע און נויט-ליידענדע.

מיר זענען אָבער אין גאַנץ אַנדערע פערהעלטענישען. אונזער קאַטאַסטראָפע איז נישט ווי אַ קרענק, וואָס בעפאַלט אַ געזונטען קערפער, נאָר ווי אַ פערשאַרפונג פון אַ כראָנישער קרענק, פון וועלכער דער גוף איז שוין לאַנג אויסגעפייניגט און אויסגעמאַטערט. אונזער קריזיס ציהט זיך שוין יאָהרען און יאָהרען, טאַקע פון יענער אָקופּאַציע-צייט.

די סימנים פונ'ם דאָזיגען לאַנג-יאָהריגען קריזיס זענען די גרויסע צאָהל אינסטיטוציעס, וואָס מיר האָבען אויסגעבויט, און די פערמאַנענטע הילף, וואָס מיר הערען נישט אויף צו בעקומען פון אונזערע שטאַרקערע ברידער אין אויסלאַנד.

ווי וואָלט אויסגעזעהען אונזער געזעלשאַפטליכער לעבען. אַפילו אונזער עקאָנאָמיק, ווען אַמעריקע וואָלט די גאַנצע יאָהרען נישט געשטיצט. צי דורך די אָרגאַניזירטע חברות. צי אינדיווידועל פון האַנד צו האַנד, אונזערע שולען, יתומים-הייזער, קרעדיט-אינסטיטוציעס און דער עיקר די גרויסע יודישע טראַדיציאָנעלע אינסטיטוציע פון הכנסת כלה?

צי ווייסען מיר נישט, אַז 80 פּראָצענט פון אונזערע שידוכים ווערען געשלאָסען אַ דאַנק די אַמעריקאַנער נדנ'ען, וועלכע דינען טאַקע פאַר אַ יסוד פונ'ם ווינקעלע, וואָס די יונגע פּאָרען בויען זיך פאַר זייער ווייטערדיגען לעבען?

אונזער לעבען איז שוין לאַנג קראַנק, פּאַראַליזירט און קען זיך ריהרען נאָר מיט דער הילף פון די אונטערגעשטעלטע קוליעס — איצט האָט דער פּאַראַליז אַ כאַפּ געטון שטאַרקער און מיר קענען זיך פון אָרט נישט ריהרען.

אַלע קוואַלען פון געזעלשאַפטליכער ענערגיע זענען ביי אונז שוין אויסגעשעפּט און אויסגענוצט. אַלע קאָמבינאַציעס צו פּאָמפּען געלד זענען אָפּגעטעמפּט און האָבען אויפגעהערט פונקציאָנירען. מענשען האָבען אויפגעהערט געבען, אויפגעהערט העלפען דעם געפאַלענעם, ווייל זיי וואַקלען זיך אַליין.

און ס'קלאָגען זיך די גבאים פון די טראַדיציאָנעלע חברות, די פּרעזעסען פון די מאָדערנע אינסטיטוציעס, אַז זיי וועט באַלד אויסקומען צו שליסען טיר און טויער, אָפּשטעלען איינגאַנצען די טעטיגקייט.

זיי פּרובען נאָך ראַטעווען מיט די לעצטע כוחות, אָבער די הילף איז נול געגען דער נויט. זיי לויפען נאָך הילף, נאָך עצות, צו די מעכטיגע מלוכה'שע אינסטיטוציעס, אָבער אויך דאָרט האָט זיך שוין איינגעפרעסען דער קריזיס, אויך זיי זענען אָפּהענגיג, זיי מאַטער זיך גענוג מיט זייערע דירעקטע התחייבות'ן.

ווייטער לאַנג וועט עס אַזוי נישט געהן. מען זעהט בעשיינפּערלעך, ווי אונזער געזעלשאַפטליכע ענערגיע צאַנקט און האַלט ביים אויסגעהן.

די איינציגע לעצטע שעה וואָלט, דוכט זיך, געווען אַן'אַלגעמיינער ישוב-הדעת פון אַלע פאַרשטעהערס פון די אינסטיטוציעס.

און דאָ געהט נישט דווקא וועגען אַ שטאַרקערען רוף נאָך הילף, נאָר וועגען קאָאָרדינאַציע פון דער הילף-אַרבייט.

פ. ק.

דער ערשטער סיום-הש"ס
פון אַלוועלטליכען שיעור פון דף-יומי

וואַרשאַ, (יט"א) מאָנטאַג, דעם 2. פעברואַר, חמשה עשר בשבט, פאַלט אויס דער ערשטער סיום-הש"ס פון אַלוועלטליכען שיעור פון דף-יומי, וועלכער איז לויט דער איניציאַטיווע פון הרב שאַפּירא פּראָקלאַמירט געוואָרען מיט 7 יאָהר צוריק אויף דער „כנסיה גדולה" אין ווין.

אין דעם געמיינזאַמען אַלוועלטליכען שיעור פון אַ בלאַט גמרא זענען איצט אין פּוילען רעגיסטרירט צעהנדליגער טויזענדער יודען. דער דף יומי איז אויך פערשפּרייט אין אַ גרויסער צאָהל יודישע קבוצים אין אויסלאַנד. די לומדים פון דף-יומי צאָהלען אַ טעגליך 1 גראָשען לטובת דער ישיבת-חכמי-לובלין און פאַר'ן אויסלערנען דעם גאַנצען ש"ס — 27.02 זל., לויט'ן סכום דפין פון גאַנץ ש"ס.

דאָס איז דער ערשטער פאַל אין דער יודישער געשיכטע, ווען עס קומט פאַר אַ סיום-הש"ס אויף דער גאַנצער וועלט אין איין און דעם זעלבען טאָג. זייט דאָס פּראָקלאַמירען דעם דף-יומי איז אויך פאָרגעקומען אַ נייער דאַטום-בעצייכענונג פון תורה שבעל-פּה לויט'ן מספּר פון דף-גמרא צוזאַמען מיט'ן דאַטום פון דער פּרשת-השבוע פון תורה-שבכתב.

ס'איז לעבעדיג איז יוד. וועלטעל אין וויען
אַן'אַנגעזעהענער ציוניסט, וואָס איז געוואָרען אַ קאָמוניסט. — צי קאָן אַ רב איבערגעהן אין עמעריטור?

(קאָרעספּאָנדענץ פון וויען צום „נייעם פאָלקסבלאַט")

וויען האָט זוכה געווען צו אַ קוריאָז. אַ געוועזענער הויכער פקיד פון דער ציוניסטישער עקזעקוטיווע אין ארץ-ישראל האָט זיך פערליבט אין סאָוויעט-רוסלאַנד און מיט איין עפענטליכער רעדע „אָוועקגעה'רג'עט" דעם ציוניזם צוזאַמען מיט דער צוקונפט פון דער יודישער קאָלאָניזאַציע אין ארץ-ישראל. אָבער אויף דער פערזאַמלונג זענען געווען מעהר ציוניסטען ווי קאָמוניסטען. איז אויסגעבראָכען אַ שטורם פון פראַגען און פּראָטעסטען, אויף וועלכע דער געלעהרטער „בעל תשובה" פון ציוניזם צו קאָמוניזם האָט נישט געהאַט קיין תשובה.

פאַרהאַן אין וויען אַ ליבקער פּועלי-ציוניסט, אַ זעהר געלעהרטער מעדיצינישער היגיעניקער ד"ר פעלער, אויף וועלכען מען זאָגט אין געוויסע קרייזען, אַז ער וואָלט שוין לאַנג געוואָרען וויענער אוניווערזיטעטס-פּראָפעסאָר, ווען ער זאָל נישט זיין אַ יוד און אַ ליבקער סאָציאַליסט דערצו. די אַנטיסעמיטען לאָזען איהם נישט אַריין אין אַ מלוכה-אינסטיטוט, ווייל ער איז אַ יוד און דווקא אַ נאַציאָנאַלער יוד. די סאָציאַל-דעמאָקראַטישע שטאָט פערוואַלטונג ווידער האַלט איהם פון דערווייטענס, מחמת זי האָט נישט קיין חשק אַריינזעצען אין שטאָטישע אַנשטאַלטען גאַנצע אָדער האַלבע קאָמוניסטען.

וואוהין-זשע זאָל בעבעך קומען אזא נרדף אויף אַ פּאַסיגען אַרבייטס-געביט? האָט מען איהם גענומען קיין ארץ-ישראל און געהאַלטען דאָר'ט כמעט 2 יאָהר אַלס פאַרשטעהער פון געזונדהייטס-דעפּאַרטאַמענט ביי דער ציוניסטישער עקזעקוטיווע. דוכט זיך, אַ זעהר גוטע שטעלע, סיי פינאַנציעל גוט, סיי בכבוד'יג, סיי „אַרבייטס-מעגליכקייטען". אָבער ד"ר פעלער האָט עס נישט אויסגעהאַלטען לענגער אין פּאַלעסטינא און איז צוריקגעקומען קיין וויען. די סיבה איז נישט בעקאַנט: צי ער איז נישט צופרידען געווען מיט ארץ-ישראל, אָדער ארץ-ישראל — מיט איהם. צוריקגעקומען איז ער אַ גאַנצער אַפּיקורס אין ציוניזם און בשעת ער האָט נאָך געלעבט אין וויען פון ציוניסטישען געלד, וועלכעס ער האָט אָפּגעשפּאָרט אָדער צונויפגעלייגט אין ארץ-ישראל, האָט ער באַלד אין עפענטליכע לעקציעס און אין פּריוואַטע שמועסען (אויך מיט קריסטליכע געלעהרטע) צופּליקט דעם גאַנצען ציוניסטישען בנין אין ארץ-ישראל.

איז איהם אָבער דאָס צו ווייניג געווען. האָט ער זיך איצט אַריבערגעכאַפּט אויף אַ חודש קיין רוסלאַנד און אין אַ שטודיום-רייזע פון בערך דריי וואָכען טאַקע באַלד געפונען די גרויסע און איינציגע יודישע ישועה אין דער יודישער קאָלאָניזאַציע אין רוסלאַנד. דאָרט איז אַלצדינג כשר וישר. דאָרט האָט די יודישע קאָלאָניזאַציע אַ פעסטע צוקונפט, בשעת אין ארץ-ישראל האָט דאָס יודישע ווערק קיין שום צוקונפט נישט. דאָס האָט ד"ר פעלער מכריז ומודיע געווען אין זיין „אַקאַדעמישען פּאָרטראַג" און געפאָדערט מאָראַלישע און פינאַנציעלע שטיצע פון דער יודישער וועלט פאַר דעם דאָזיגען גראַנדיעזען יודישען ווערק אין סאָוויעט-רוסלאַנד.

האָט אָבער די ציוניסטישע יוגענד, אַפילו די לינק-געשטימטע, אויפגעהויבען אַ שטורם פון פּראַגען איבער די רדיפות אויף אידעען אין רוסלאַנד, אויף די ציוניסטען, אויף העברעאיש, אויף יודישע רעליגיע א. אַ. וו. און עס וואָלט געווען געקומען צו אַ געשלעג מיט די יודישע קאָמוניסטען, ווען זיי זאָלען נישט געווען מורא האָבען פאַר דער איבערוויגענדער צאָהל ציוניסטען אויף זייער אייגענער פערזאַמלונג, דעריבער איז די פאַרזאַמלונג דאַן אַריבער „בשלום".

צי קען מען שיקן אויף פּענסיע אַן'אָרטאָדאָקסישען רב? אָט די אינטערעסאַנטע פראַגע האָט שיער נישט גורם געווען אַ שפּאַלטונג אין דער וויענער קהלה. דער אב-בית-דין פון וויענער ראַבינאַט, ר' מאיר סאַירסאָן, אַ בעקאַנטער גדול-התורה האָט דערגרייכט די עמעריטור-עלטער און דערצו האָט ער נאָך געהאַט אַן'אַלטען קאָנפליקט מיט'ן קהלה-ראַט וועגען רח"ש-געלדער ספּעציעל ביי גט'ען. האָט ער מעהר געצוואונגען ווי פרייוויליג זיך געלאָזען עמעריטירען און שפּעטער חרטה געהאַט, ווייל לויט'ן רבנ'ישען און יודישען מנהג בלייבט אַ רב זיצען כל ימיו אויפ'ן כסא-הרבנות, סיידען עלטער-שוואַכקייט אָדער אַ פּגם אין פערשטאַנד צווינגען איהם מותר צו זיין. האָט טאַקע אַ גרופּע איינפלוסרייכע אָרטאָדאָקסישע גבירים אָרגאַניזירט אַ שאַרפע פּראָטעסט-אַקציע געגען קהלה-ראַט וועגען אָנווענדען לגבי אַן'אָרטאָדאָקסישען רב דעם גוי'אישען מנהג פון עמעריטור. די מחלוקה איז אַרויסגעטראָגען געוואָרען אין די אַלגעמיינע וויענער טאָג-צייטונגען און עס איז געוואָרען אַן'עפענטליכער חילול-השם. דערווייל האָט די קהלה אויפגענומען אַלס נייעם אב-בית-דין דעם בעקאַנטען גאַליציאַנער גאון ר' יוסף באב"ד, אַן'אוראַלטער מיוחס'דיגער רבנים-שטאַם פון פּוילען און רוסלאַנד.

אָבער דער ענין איז נאָך נישט גאַנץ ריין. ווייל דער פּענסיאָנירטער ר' מאירסאָן פיהרט ווייטער די מחלוקה און עס וועלען זיין לאַדעכצען מיט דין תורה'ס צווישען ביידע רבנים. ווער ווייס, ווי לאַנג די מחלוקה וועט דויערן. (יט"א)

מ. א. טענענבלאַט.

יודען האָבען נאָך גאָרנישט בעקומען
און ענדעקעס האָבען שוין מורא פאַר'ן „צו הויכען פּרייז"

די בעקטיגע „גאַזעטאַ וואַרשאַווסקאַ" האָט זיך אומגעקעהרט צו אַ שוין פערעלטערטען ענין. פונדעסטוועגען זענען אינטערעסאַנט די אויספיהרונג, וואָס די צייטונג מאַכט וועגען אַ יודישער אַנגעלעגענהייט.

ס'האַנדעלט זיך וועגען דער קאָנפערענץ, וואָס דער אַמעריקאַנער אַמבאַסאַדאָר פּילסבאַוויטש האָט אָפּגעהאַלטען מיט די פאַרשטעהער פון אַמעריקאַנער יודישען קאָנגרעס. די יודישע פאָרשטעהער האָבען דעם אַמבאַסאַדאָר דעמאָלט אָנגעוויזען אויף דער שווערער לאַגע פון דער יודישער בעפעלקערונג און דער אַמבאַסאַדאָר האָט דערביי פעסטגעשטעלט, אַז:

„ער בעדויערט די שווערע סיטואַציע פון די פוילישע יודען; ער שטעלט פעסט, אַז דער פּראָצענט פון יודישע בעאַמטע און אַרבייטער אין די מלוכה-אונטערנעהמונגען איז אַ צו קליינער. די רעגירונג וועט אָבער דאָס פאַרבעסערען; ער שטעלט פעסט, אַז דער איצטיגער שטייער-סיסטעם אין פוילען בעשווערט בעדייטענד די שטעטישע בעפעלקערונג.

דער אַמבאַסאַדאָר האָט אויך געגעבען צו פאַרשטעהן (גאָרנישט ווייטער צוגעזאָגט), אַז די רעגירונג וויל איצט ענטלאַסטען דעם האַנדעל דורך רעפאָרמען און אומזאַץ-שטייער, און די רעגירונג וויל אויך זיך בעהמען אויסצוטריקענען די פּאָלעסיער בלאָטעס און פאָרלעגען אַ יודישע קאָלאָניזאַציע אויף דעם דאָזיגען שטח.

די „גאַזעטאַ וואַרשאַווסקאַ" ברוגז'ט זיך, אויף דער גאַנצער קאָנפערענץ און שרייבט:

„דאָס אָפּשאַפען די צאַרישע בעגרענצונגען איז שוין אַ צו גרויסער מתנה. ווער שמועסט נאָך דאָס אַריינעהמען אין די מלוכה-אַמטען יודישע בעאַמטע אָדער גאָר קאָלאָניזירען מיט יודען פּאָלעסיע. בעזונדערס דאָס לעצטע ווער ס'ווייסט עפּעס וועגען די יודישע קאָלאָניזאַציע-פּלענער אויף דער ווייטער צוקונפט, ווען מען וועט נעהמען אין אַכט די מיסערפאָלגען אין פּאַלעסטינא, ווען מיר געהן דאָ אַריין אין געביט פון טעריטאָריאַלע און סטראַטעגישע (זעהר וויכטיגע) פּראָבלעמען, דאַרף מען מודה זיין, אַז די פּוילישע רעגירונג איז פערגאַנגען צו ווייט, זי האָט צוגעזאָגט דורך איהר אַמבאַסאַדאָר זאַכען, וועלכע האָבען פאַר יודען אַ פיל מעהר רעאַלען ווערט, ווי די מעהר-ווענגער אַנטיסעמיטישע שטימונגען. מיר שטעלען פעסט, אַז דער פּרייז, מיט וועלכען די פּוילישע רעגירונג וויל בעצאָהלען די יודען איז אַ צו הויכער. מ'דאַרף אויך אָנוועקשטעלען די פראַגע: צי איז דאָס אַ באַרמהאַלע זאַך צו אונטערהאַנדלען מיט אויסלענדישע פאַקטאָרען וועגען די רעכט און אינטערעסען פון די יודען און בעהמען אויף זיך בנוגע די דאָזיגע פאַקטאָרען, וועלכע ס'איז פאַרפליכטונגען".

דער אַמבאַסאַדאָר האָט דערווייל נאָר פעסטגעשטעלט, ער האָט דערווייל נאָר בעדויערט, צוגעזאָגט זיך צו פערשטענדיגען, און די „גאַזעטאַ וואַרשאַווסקאַ" האָט שוין מורא פאַר דער געפאַהר און רעדט וועגען אַ צו גרויסען פּרייז

1500 דעלעגאַטען פון גאַנץ אַמעריקא
אויף דער קאָנפערענץ פון אַמעריקאַנער ליבעראַלע יודענטום

נ י ו - י א ר ק, (יט"א) אין פילאַדעלפיא איז פאָרגעקומען די 32-טע צוויי-יאָהר-קאָנפערענץ פון דעם פערבאַנד פון די אַמעריקאַנער רעפאָרם-קהלות. אין דער קאָנפערענץ האָבען זיך בעטייליגט אַן'ערך 1500 דעלעגאַטען פון אַלע טיילען פון די פעראייניגטע שטאַטען. די עפענונגס-רעדע האָט געהאַלטען דער פאַרזיצער פון דער עקזעקוטיווע ד"ר לודוויג פאָגעלשטיין, וועלכער האָט אַפּעלירט צו די פערזאַמעלטע, אַז בעת די דיסקוסיעס זאָלען נישט בעריהרט ווערען די פראַגען, וואָס האָבען אַ שייכות מיט'ן ציוניזם און מיט דער פּראָ-פּאַלעסטינא-בעוועגונג. דער רעדנער דריקט אויס די איבערצייגונג, אַז די יודישע רעליגיע וועט זיך צופּאַסען צום טעמפּאָ פון מאָדערנעם לעבען און צו דער נייער פילאָזאָפישער אויפפאַסונג פון אונזער צייט".

אין נאָמען פון וועלט-פערבאַנד פון ליבעראַלען יודענטום האָט די קאָנפערענץ בעגריסט די פרידענס-ריכטערין מיס לילי מאָנטעגיו פון לאָנדאָן. זי האָט געגעבען אַן'איבערבליק איבער די אַרבייטען פון דעם פערבאַנד אין דייטשלאַנד, פראַנקרייך, ענגלאַנד און אינדיען און האָט פערענדיגט: „מיר אַנערקענען און אַכטען די רעליגיעזע איבערצייגונג פון די אָרטאָדאָקסישע יודען. מיר מוזען אָבער איינזעהען, אַז אין פיל לענדער זענען דאָ יודישע גרופּען, וואָס מיסבראַוכען די בעצייכנונג אָרטאָדאָקס, אַלס דעק-מאַנטעל פאַר גייסטיגער אונפרוכטבאַרקייט

דעם פינאַנץ-בעריכט האָט אָפּגעגעבען ה' דוד בראַון. פאַר די נאָהענטסטע 2 יאָהר דאַרף די אוניאָן האָבען אַ בודזשעט פון 2 מיליאָן דאָלאַר. די דאָזיגע סומע איז נויטיג אויף דער אויסהאַלטונג און ווייטערער ענטוויקלונג פון אַ רעפאָרמירטען ראַבינער-סעמינאַר", שולען, פערשידענע פאָרשונגס-אַרבייטען א. אַז. וו.

דער פּרעזידענט פון בני-ברית אַלפרעד קאָהען טיילט מיט, אַז די ביז-איצטיגע קאַמפּאַניע פאַר דעם ראַבינער-סעמינאַר האָט געבראַכט קרוב פינפטהאַלבען מיליאָן דאָלאַר. יוליוס ראָזענוואַלד האָט דערויף געגעבען אַ האַלבע מיליאָן דאָלאַר.

רעפעראַטען וועגען פערשידענע פּראָבלעמען פון רעפאָרם-יודענטום האָבען געהאַלטען דער גוב. בירגערמייסטער פון סינסינאַטי מורריי סיזגנוד, מינפאָרד שטערן (דעטראָיט) און פּראָפ. עליס זינגערטריער (ניו-יאָרק). אַלס מיטלען פאַר דער בעסערונג פון די איצטיגע צושטאַנדען האָבען די רעדנער פאָרגעשלאָגען צו קירצען די תפילות און פּרעדיגטען און אינהאַלטליכע פערטיפונג פון די ראַבינישע פאָרטראַגען.

די קאָנפערענץ איז געשלאָסען געוואָרען מיט די וואַהלען פון נייע לייטונגס-אָרגאַנען.

שטאַרקע יודישע קולטור-טעטיגקייט
דר. ראַבאַק'ס גרוס פון פּוילען

נ י ו - י א ר ק, (יט"א) דער בעקאַנטער יודישער געלעהרטער ד"ר א. ראַבאַק האָט נאָך זיין צוריקקעהר קיין אַמעריקא אויפגענומען דעם פאַרשטעהער פון יט"א און איהם צוג. אַנד. ערקלערט: נישט קוקענדיג אויף דער ביטערער עקאָנאָמישער לאַגע פון די יודען אין פּוילען, וועלכע האָבען אַפילו נישט קיין בעסערע אויסזיכטען פאַר דער צוקונפט, ענטוויקעלט זיך אָבער דאָרט אַ שטאַרקע יודישע קולטורעלע טעטיגקייט. הגם די לאַגע פון פּוילען איז זעהר אַ געדריקטע, ערשיינען אָבער דאָרט צעהנדליגער יודישע צייטונגען און עס ווערען אַרויסגעגעבען הונדערטער ביכער אין דער יודישער שפּראַך. די יודישע טעאַטערס זענען פול, און כמעט אַלע טאָג קומען אין וואַרשאַ פאָר פאָרלעזונגען און לעקציעס וועגען יודישע פּראָבלעמען. אַ בעזונדערס פרעהליכע ערשיינונג אין פּוילען זענען די יודישע שולען. עס איז אַ נחת צו זעהען, ווי טויזענדער קינדער בעקומען זייער גאַנצע ערציהונג אין יודיש. אין דער יודישער גימנאַזיע און אין דעם לעהרער-סעמינאַר אין ווילנע טוהן די תלמידים אמת'ע פאָרשונגס-אַרבייט. דער יודישער וויסענשאַפטליכער אינסטיטוט אין ווילנע מיט זיינע צעהנדליגער אָפּטיילונגען טוט ווונדערבאַרע אַרבייט פאַר דער יודישער וויסענשאַפט.

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזשער לעבען

נייער פאלקסבלאט

מאנטאג 2 טו שבט תרצ"א

פעברואר
זון-אויפגאנג 7.24
זון-אונטערגאנג 4.14

זוכעז אפזאץ-מערק פאר דער לאדזער טעקסטיל-אינדוסטריע

מעמאריאל פון לאדזער וואיאושארעז צום האנדעלס-מיניסטעריום

(—) ביים וואיאושארען-פעראיין איז ענטשטאנען אַן עקספארט-סעקציע, וועלכע האט זיך געשטעלט אַלס ציל אויסצוזוכען אפזאץ-מערק פאר דער לאדזער טעקסטיל-אינדוסטריע. אין דער סעקציע זענען אריין, א חוץ וואיאושארען, אויך פארטרעטער פון די אינדוסטריעלער.

די טעג האט די סעקציע צוגעשיקט צום האנדעלס-מיניסטער א מעמאריאל אין וועלכען עס ווערט אנגעוויזען, אז די לאדזער וואיאושארען-געזעלשאפט איז איינע פון די עלטסטע געזעלשאפטליכע אינסטיטוציעס אין פוילען און צעהלט אין איהרע רייהען אויסגעצייכענטע וואיאושארען.

ווייטער ווערט אינם מעמאריאל פעסטגעשטעלט, אז די געזעלשאפט איז גרייט, אין יעדען מאמענט, צו פערשפרייטען איהר טעטיגקייט אין לאנד און אז איהר ארבייט קען געבען גינסטיגע רעזולטאטען.

די לאדזער רייזענדע האבען, אין די לעצטע יאהרען בעוויזען, זייערע פעהיגקייטען אויף זייערע רייזעס איבער אוניארן, עסטרייך, יוגאסלאוויען, בולגאריען, רומעניען, טערקיי, ענגלאנד, פראנקרייך א. אז. וו. אז די מיטגלידער קענען דינען, מיט געהעריגע אינפארמאציעס פון זייער רייזע, דעם האנדעלס-מיניסטעריום.

אינ'ם מעמאריאל ווערט אויך אנגעוויזען דערויף, אז לויט זייער מיינונג, קען די לאדזער טעקסטיל-פראדוקציע דרייסט קאנקורירען, הן מיט דער קוואליטעט און הן מיט די פרייזען, מיט דער טעקסטיל-פראדוקציע פון אנדערע לענדער.

אלס אומבעדינגטער תנאי פאר דער ענטוויקלונג פון עקספארט, איז די צוזאמענארבייט צווישען אינדוסטריעלער און וואיאושאר.

דאס געזעץ וועגען אויסלענדישע פעסער שטעהט אבער אין סתירה מיט דער נויטווענדיגקייט פון מאמענט, עס פעהלט אויך א געהעריגער בילליגער באהן-טאריף א. ד. גל., וואס בעשווערט אין שטערט דער ארבייט פון די וואיאושארען און האמעוועט דעם עקספארט.

אין רעזולטאט בעט די געזעלשאפט, אז דאס האנדעלס-מיניסטעריום זאל ביי אלע האנדעלס אונטערהאנדלונגען, נעהמען אין אכט די קאמפעטענטע מיינונג און ערפאהרונג פון די לאדזער וואיאושארען, וועלכע זענען גרייט, ביי יעדען רוף, מיטצוארבייטען מיט דער רעגירונג אויפ'ן געביט פון דער ווירטשאפטליכער אויפלעבונג אין פוילען און פאר דער פערשטארקונג פון דער לאדזער טעקסטיל-אינדוסטריע.

צום סוף ווערט אינ'ם מעמאריאל פערלאנגט: הנחות פון באהן טאריף, הנחות פון אויסלענדישע פעסער, אנטייל-נעהמען אין אלע בעראטונגען, קאנפערענצען פון דער רעגירונג מיט די מאסגעבענדע אינדוסטריעלער קרייזען, זיין פארטרעטען אין די האנדעלס-קאמערן און אין דער ארגאניזאציע פון דער עקספארט-באנק.

א חוץ דעם האט די געזעלשאפט פונאנדערגעשיקט בריף צו די האנדעלס-קאמערן, צום מיניסטעריום פון עקספארט-אינסטיטוט און אויך צו די לענדער, אין וועלכע עס געהט דער לאדזער עקספארט, ווי למשל קיין אמעריקא, אפריקא, באלטישע מלוכות, פאלעסטינע, טורקיי א. אז. וו.

אין די בריף ווערען אנגעוויזען די אויסגאבען פון דער געזעלשאפט.

די טעג וועט אויך א דעלעגאציע פאהרען קיין ווארשא אין אינטערווענירען ביים האנדעלס-מיניסטעריום איבער די פאסטולאטען פון די לאדזער וואיאושארען.

די שטיצע פאר ארבייטסלאזע גייסטיגע ארבייטער

אינפארמאציעס פ'ן אינספעקטאר פון אמט צו פערזיכערען גייסטיגע ארב.

אין א געשפרעך האט דער אינספעקטאר פון אמט צו פערזיכערען גייסטיגע ארבייטער ה' טשאַקאווסקי געגעבען פאלגענדע נויטיגע אינפארמאציעס:

— פון דער שטיצע פון אמט געניסען די אלע, וועלכע זענען געווען פערזיכערט 6 חדשים אין ארבייטס-אמט, און די שטיצע קען מען בעקומען אויף 6 חדשים. מען קען פערלענגערען די שטיצע דורך אויף 9 חדשים, ווען דער בעטרעפענדער איז געווען פערזיכערט 24 חדשים.

פון דער שטיצע קענען געניסען פערהייראטע און אויך איינזאמע, אונטערן ווארט איינזאמע, מיינט מען, נישט פערהייראטע, דאס נישט איינזאמע ווערט אויך גערעכענט א קאוואליר, וועלכע האט אויך פאמיליע-מיטגלידער, ווי א מוטער, א זיידען, א באבען, ברודער, אדער שוועסטער נישט עלטער פון 18 יאהר. אין אויסנאהם-פאלען — נישט עלטער פון 24 יאהר (שטודירענדע).

אַן איינזאמער בעקומט 30 פראצענט פון זיין דורכשניטליכער פענסיע אין די לעצטע 6 חדשים. נישט איינזאמע — 40 פראצענט און 4 פראצענט פאר יעדען מיטגליד פון דער פאמיליע.

א חוץ דער שטיצע קומט דעם פערזיכערטען רייזע-הוצאות (3. קלאס) פאר איהם, אדער זיין פאמיליע אין פאל, ווען ער בעקומט ארבייט אין אַן אנדער שטאט.

אויף צו בעקומען שטיצע דארף מען זיך רעגיסטרירען אין דער ארבייטס-פערמיטלונגס-ביורא, נאכדעם דארף מען זיך בעזארגען מיט א געהעריגע בעשטעטיגונג פון ארבייטסגעבער ווענען בעפרייט ווערען פון דער ארבייט, אויפשרייבען א ביטע און ביילעגען: 1) א בעשטעטיגונג פון ארבייטס-פערמיטלונגס-ביורא, 2) א בעשטעטיגונג פון ארבייטסגעבער, אז מען האט אויפגעהערט צו ארבייטען; 3) אַן אויסצוג פון די פאמיליען-מיטגלידער, בעשטעטיגונג פון הויז-פערוואלטער און פאליציי-קאמיסאריאט.

„פרעהליכע" פארפאלעז

ביי וועלכע די שטאטישע פאגאטאוויע ערטיילט אויך „הילף"

(—) ווי עס שטעלט זיך ארויס ווערט די לאדזער שטאטישע פאגאטאוויע אויסגענוצט נישט נאר ביי אומגליקספאלען, נאר אויך ביי גאנץ „פרעהליכע" מאמענטען.

אזוי למשל דערצעהלט א דאקטאר פון דער פאגאטאוויע פאלגענדע כאראקטעריסטישע קוריאזען.

אין אוונט איז די פאגאטאוויע ארויסגערופען געווארען אין איינעם פון די היגע בעסערע רעסטאראנען צו א גאסט, וועלכער האט געחלשט.

דער דאקטאר איז אריינגעפיהרט געווארען אין א עלעגאנטען קאבינעט פון רעסטאראן אין וועלכען עס האט זיך געפיהלט א שטארקער ריח פון פערפום און פודער, וואס האט געגעבען סמנים, אז דארט איז געווען א דאמע, אויפ'ן טיש זענען נאך געווען דייטליכע סמנים פון א רייכע און קאסטבארע קאלאציע.

דער גאסט איז געלעגען אויף דער פאדלאגע א פערחלשטער און דער רעסטאראן-בעזיצער האט זיך פערטיידיגט פאר'ן דאקטאר, אז עס קען נישט זיין קיין רייד וועגען א פערגיפטונג, ווייל ער פיהרט אַן ערשטקלאסיקער קוך.

נאכ'ן ערטיילען הילף, האט די פאגאטאוויע, דעם גאסט, אפגעפיהרט אהיים אין זעהר א שווערען צושטאנד.

אי דער היים אבער איז דער חברה-מאן פלוצים געזונד געווארען. דערביי האט זיך ארויסגעשטעלט, אז דער גאסט האט זיך אביסעל צופיל פערגאלאפירט אין רעסטאראן און האט מיט דער דאמע אריינגעריבען א צוטייערע קאלאציע ווי עס האט ערלויבט זיין בייטעל, האט ער דאך נישט געהאט צו בעצאהלען, האט סימולירט א... חלש.

א צווייטער פאל:

אויף דער סטאציע פון דער קאלישער באהן-ליניע האט געחלשט א פרוי. פאגאטאוויע האט איהר אפגעפיהרט אין שטאטישען זאמעל-פונקט, וואו זי האט איבערגענעכטיגט.

צו מארגענס נאכמיטאג, האט זי, ווידער געחלשט אויפ'ן ריימאנד-פלאץ. די ארויסגערופענע פאגאטאוויע האט איהר ערטיילט הילף און אויף איהר אנווייזונג „אפגעפיהרט אהיים" אין דער נאהענט פון לאדזער פאבריק באהן. אין דער קארעטע האט די פרוי נאך ארויסגעוויזען א שטארקע שוואכקייט. ווען די קארעטע האט זיך אפגעשטעלט אויף סקווערצאווא גאס, וואו די פרוי האט אנגעוויזען, איז זי שוין געווען א געזונדע און איז גלייך אוועק צו דער באהן-סטאציע, דארט אויסגעקויפט א בילעט און אוועק מיט דער באהן קיין ווארשא.

שטעלט זיך ארויס, אז די פרוי איז א ווארשאווערין, דא אין לאדז האט זי געהאט צו ערלעדיגען איהרע פריוואטע ענינים און מיט דער הילף פון סימולירטען חלשות, האט זי זיך אומזיסט אויסגעשלאפען אויף א געלעגער און אומזיסט זיך איבערגעפאהרען צו דער באהן אין א בעקוועמען אויטא.

א דריטער פאל:

2 א זייגער ביינאכט רופט מען די שטאטישע פאגאטאוויע צו דער קאלישער באהן-סטאציע, וואו עס איז געלעגען א פערחלשטער מאנספערשוין.

דער דאקטאר מונטערט איהם אפ און פרעגט איהם וואו ער וואוינט. — אויפ'ן פאביאניצער שאסע ווייטער גיט ער איבער, אז ער איז געקומען צו פאהרען פון ווארשא און האט שטארקע שמערצען אין לייב.

פאגאטאוויע פיהרט אפ דעם „פערחלשטען" אהיים. ערשט ווייזט זיך ארויס אין דער היים, אז דער פערשוין האט סימולירט א חלש, ווייל ער האט נישט געהאט קיין געלד אהיימצופאהרען און געהן אזא ווייטען מהלך. צופיס האט זיך איהם נישט געגליסט. האט ער געמאכט א חלש און איז אהיימגעפאהרען אומזיסט.

אזעלכע פאקטען זענען פערהאן זעהר פיל.

ארעסטירט א צווייטעז „גל"ית"

נאך א פערביטערטעז קאמף מיט דער פאליציי

(—) ווי מיר האבען שוין בעכטען מודיע געווען איז ארעסטירט געווארען דער בעקאנטער באנדיט טאדעאוש גלית, וועלכער האט גערויבט, א לענגערער צייט אויפ'ן בזשעזשינער שאסע.

אין צוזאמענהאנג דערמיט, האט פאליציי אויך גענומען אויפ'ן „אויג" זיין ברודער סקאווערי, אויך א באנדיט, צו דעם איז געשטעלט געווארען אונטער א שטרענגער אבסערוואציע דאס הויז אין וועלכע עס וואוינט די פאמיליע גלית אין דארף בעגדזעלין.

בעכטען פארטאגס האבען די פאליצייאישע אבסערוואטארען בעמערקט א פערדעכטיגען פערשוין זיך ארומדרעהען אין דארף בענדזעלין און ענדליך איז ער אריין אין דער כאטע פון דער פאמיליע גלית, באלד איז ארויסגערופען געווארען א פערשטארקטע פאליצייאישע אבטיילונג, וועלכע איז אנגעקומען צופאהרען אין אַן אויטא.

דערווייהענדיג דורכ'ן פענסטער דעם אויטא מיט פאליציי, איז דער באנדיט ארויסגעשפרונגען און גענומען שיסען פון א רעוואלווער, בעהאלטענדיג זיך אין נאהענטען וועלדעל.

עס האט זיך באלד ענטוויקעלט א געגענזייטיגע שיסעריי צווישען דער פאליציי און דעם באנדיט. אויסנוצענדיג א גינסטיגען מאמענט, איז דער באנדיט ארויס פון דער בעהעלטניש, ארויפגעשפרונגען אויף א פערבייפאהרענדיגען שליטעל און ענטלאפען.

דער פוהרמאן האט אבער דעם באנדיט ארויסגעשטויסען פון שליטען און ארויספאלענדיג האט דער באנדיט ארויסגעלאזען דעם רעוואלווער.

די פאליציי האט דאס אויסגענוצט און דער באנדיט געשמידט אין קייטען.

דער ארעסטירטער האט זיך ארויסגעוויזען אלס דער בעקאנטער באנדיט סקאווערי גלית, דער ברודער פון ארעסטירטען טאדעאוש.

ביים ארעסטירטען האט מען געפונען רעוואלווער-קוילען, א לאמ, וויטריכס, עלעקטריש-לעמפעל א. ד. גל.

סקאווערין האט מען געבראכט קיין לאדז און אריינגעזעצט אין ארעסט ביים אויספארשונגס-אמט.

Doktór KLINGER
ספעציאל-ארצט פאר ווענער שע. הויט-
און האר-קראנקהייטען
ANDRZEJA 2, tel. 132-28
נעהמט אן פון 9—11 פריה און פון 5—8 אוונט און
פון 1—2 נ"מ אין דער „לעשניצע פיעטריקאווער 62")

Dr. med.
M. LERNER
ספעציאליסט פאר קינדער-קראנקהייטען
זאכאדניא 64, טעל. 113-09
נעהמט אן פון 3 ביז 5 נאכמיטאג.

זאפאלקעס — 10 גר. א שאכטעל

צוליב דעם וואס ס'איז פערעפענטליכט געווארען דער נייער געזעץ וועגען זאפאלקעס-מאנאפאל און ס'ווערט גילטיג דער אפמאך וועגען פערפאכטען דעם מאנאפאל וועט דער נייער פרייז בעטראגען 421 זל. פראנקא סטאציע ביי 100 קאסטענס און 436 זל. פאר א קאסטען ביי קלענערע בעשטעלונגען.

ביי די דאזיגע הורט-פרייזען טאר א שאכטעל זאפאלקעס נישט קאסטען טייערער ווי 10 גר.

פון פאזנאנסקיס שפיטאל

אויף א זיצונג פון די ארדינאטארען פון פאזנאנסקיס שפיטאל, איז אויפ'ן ארט פון ד"ר גאלדמאן געוועהלט געווארען אלס הויפט-דאקטאר ד"ר שטערלינג, וועלכער איז ווייטער געבליבען ארדינאטאר פון דער אינערליכער אפטיילונג.

אלס ארדינאטאר פון דער כירורגישער אפטיילונג — ד"ר אייזנער.

גרינדונגס - פערזאמלונג פון א נייעם קליינהענדלער-פעראיין

אונטער'ן פארזיץ פון ה' אייזענבוים איז פארגעקומען די גרינדונגס-פערזאמלונג אונטער דעם נאמען לאדזער יודישער בעזונדערסטיגער קליינהענדלער פעראיין פון פרוכטען און געמיזע אין לאדז (זשעראמסקא 45).

די פערזאמלונג איז ערעפענט געווארען דורכ'ן ערשטען גרינדער ה' שמואל גאלדשטיין אין דער אנוועזענהייט פון 105 מיטגלידער, און ה' אייזענבוים גיט אפ דעם בעריכט.

אין פערלויף פון 4 יאנואר 1930 ביז דעם 1 יאנואר 1931 האבען די צייטוויילינע גרינדער געמאכט אַן אומזאץ פון 5898,22.

נאך א קליינע דיסקוסיע ווערט אויסגעדריקט א דאנק די גרינדער פאר דער טעטיגקייט. פאר דער צייט, נאכהער איז די פערזאמלונג איבערגעגאנגען צו די וואהלען ווי זיי האבען געגעבען פאלגענדען רעזולטאט:

עהרען פרעזעס הערשעל אייזענבוים, פרעזעס שמואל גאלדשטיין, וויצע-פרעזעס הירש בוינצקי, קאסיר אברהם משה פלאמענבוים, סעקרעטאר דוד טערנער, עקאנאם זלמן ליפסט, פערוואלטונגס-מיטגלידער: אשר חארען, מתתיהו הימעלפארב, הירש פיסטענפויגעל, ישראל ווייסגרוים.

אלס קאנדידאטען: שכנא אינגבערהאיטשיק, נתן צוקער, בצלל שנייגיינער.

אין רעוויזיאנס קאמיסיע: לייביש קורצבאם, שמואל בראנד, ישראל קווארט און קאנדידאטען: הירש לאנצמאן, יחזקאל ווייכמאן.

פון „נותן לחם"

זונטאג איז אין פעראיין „נותן לחם" בעשטעהלט געווארען א פערוואלטונגס-פרעזידיום אין פאלגענדען צוזאמענשטעל: פרעזעס דירעקטאר וו. מילגראם, וויצע פרעזעסען דוד חמץ און א. פ. פמאשניק, קאסיר יצחק פראשקער, סעקרעטאר ש. פמאשניק, עקאנאם בערל מילגראם.

פון דער אויטאבוס-אונטערנעהמונג „אורסארוך"

די אויטאבוס-א בטערנעהמונג „אורסארוך" האט ווידער איינגעקויפט אַן 80 פערזאניגען לוקסוס אויטא „טאטרא" — וואס וועט זיין דער 49 טער אויטא, וואס קורסירען לאדז — רודא. די אינווענדיגע טיילען פון די אויטאס זענען אזוי איינגעארדענט, אז זיי געבען דעם פובליקום די מאקסימאלע בעקוועמליכקייטען, וואס מיידען אויס יעטוועדע טרייסלונג. דער פרייז פון א קורס נאך פאביאניץ, איז נישט גרויס, הייס ס'קאסט קוים 75 גר. אלוא מיט 35 גראשען בילינער ווי מיט'ן ציפאהר-טראמוואי. דער אויטאבוס וועט קורסירען יעדע האלבע שעה. ס'איז אהן ספק, אז א דאנק דער ענערגיע פון דעם דירעקטאר פון דער דאזיגער פירמע, ה' אלפרעד לאכמאן, האט לאדז בעקומען א נייע אויטאבוס קאמוניקאציע, און ווצט געפונען די בעהעריגע אנערקענונג.

עס טראגעט זיך נאך אפקלאנגען פון די סיים־וואהלען

יונגע־לייט, וועלכע האבען אפגעגעבען עטליכע וואהל־צעטלען

ווי מיר האבען שוין בקורץ מיטגעטיילט איז די פאריגע וואך פארגעקומען דער פראצ־ס פון 2 יונג־לייט, וועלכע האבען בעת די וואהלען צום סיים געשטימט צו עטליכע מאל דורך אפגע־בען מזהרערע וואהל־צעטלען, ביידע זענען פער־משפט געווא־ען צו טורמע.

די יונגעלייט זענען געווען אנהענגער פון דער אגודה און ה־בען אין זייער נאאיוויטעט גע־לויבט אפשר, אז זיי טוען א גלייכע זאך, שא־פענדיג נאך א טאר. אדער א פאר צענדליג שטי־מען פאר זייער ליסטע. אבער מ'האט זיי געפאקט, געמשפט און פערמשפט און קיינער פון דעם אגודה'שע וואהל־קאמיטעט האט זיך מיט די יונגע־לייט נישט אינטערעסירט.

זענען די יונגע לייט ארויף אין דער אגודה־זוכען אימיצען, ווער ס'זאל זיך מיט זיי פעראינ־טערעסירען. אבער דארט האבען זיי קיינעם אזא נישט געפינען.

זענען זיי אוועק אין דער קהלה זוכען דארט א בעשיצער. זיי האבען אביר קיינעם נישט גע־טראפען פרעזעס, דעפ. מינצבערג איז נישט געווען אין לאדז און קיינער פון די דאזיגע איז נישט געווען אויו־זינר.

די יונגעלייט האבען אויפגעהויבען א טומעל און געדראהט מיט א סקאנדאל.

„בעת דער וואהל־קאמפאניע האט מען אונז ציגעזאגט הרים ווגבעות און איצט איז נישטא צו וועמען א ווארט צו רעדען. ביי וועמען צו זוכ׳ן א נחמה האבען זיי געשריגען.

ערשט דער וויצע־פרעזעס־בערגער האט די צוהיצטע יונגע־לייט בערוהיגט אנווייזענדיג, אז זיי דא־פען זוכען די שולדיגע ערגיץ אנדערש און נישט אין קהלה.

די גרויסע אש־פייערונג אין לאדז

אויף דער לעצטער זיצונג פון דעם לאדזער יובילעאום־קאמיטעט לכבוד דעם 50־יעהריגען יובי־לעאום פון דעם בעריהמטע ןדיכטער שלום אש איז צווישען אנדערע אויסגעארבייט געווארען דאס ענד־גילטיגע פראגראם פון דער גרויסער אש־פייערונג אין לאדז, וועלכע קומט פאר קומענדיגען זונטאג אוועגד אין פילהארמאניע.

דאס פראגראם וועט טראגען א זעהר אימפא־זאנטען כאראקטער.

אין ליטעראריש־ען טייל בעטייליגען זיך: רעד. י. אוגער, דיכטער יצחק קאצענעלסאן, ד״ר ז. עלענבערג ווי אויך דער חשוב'ער יובילאר, שלום אש וועלכער וועט ארויסטרעטען מיט א גרעסערע רעדע. אויסער דעם ווערען פאראויסגעזעהען א גאנצע רייה בעגריסונגען פון פערשידענע קולטור־רעלע און געזעלשאפטליכע אינסטיטוציעס, וועלכע זענען ספעציעל איינגעלאדען געווא־ען דורכ׳ן גע־זעלשאפטליכען יובילעאום־קאמיטעט.

דער מוזיקאלישער טייל פון דער אש־פייערונג וועט זיך אנהויבען מיט א אש־הימן, מוזיק אראנ־זשירט פון קאמפ. הענעך קאהן און וועט אויסגע־פיהרט ווערען דורכ׳ן כאר אונטער דער לייטונג פון פראפ. י. פייווישעס.

גלייכצייטיג. וועט דורכ׳ן אויבענדערמאהנטען כאר אויסגעפיהרט ווערען איינעגע קלאסישע מוזי־קאלישע ווערק און פאלקס לידער, פרל. ס. קאר־פיוויק וועט זינגען איינעגע פאלקס־לידער.

צום שלוס וועט דער יובילאר און ה׳ י. מאש־קאוויטש רעציטירען איינעגע זאכען פון שלום אשס ווערק.

וואס עס זאגט די קהלה וועגען דער געשטארבענער אלמנה חנה וויינמאן

(בריף אין רעדאקציע)

חשובע רעדאקציע!

אין שייכות מיט דער ידיעה, וואס איז געדרוקט געווען אינ׳ם „נייעם פאלקסבלאט" פונ׳ם 30. יאנ־נואר ה. י. אונטער׳ן קעפעל: „ווער וועט אויסלייזען, ווער?", בעט די קהלה־פערוואלטונג אפצודרוקען פאלגענדיגע דערקלערונג:

ס'איז נישט אמת, אז די אלמנה חנה וויינמאן איז געשטארבען זונטאג און איז ערשט דאנערשטאג איבער דער שולד פון דער קהלה געקומען צו קבורה.

די געשיכטע זעהט אין דער אמת׳ן אויס אזוי: פרוי חנה וויינמאן איז מיטוואך דעם 28. יאנואר געשטארבען אין ראדאגאשטשער שפיטאל. ארום איינס א זייגער דעמזעלבען טאג זענען עטליכע מיטגלידער פון איהר משפחה געקומען אין ראבינאט קאנצעלאריע (און נישט אין קהלה־קאנצעלאריע, ווי עס איז אנגעגעבען אין דער ידיעה) וועגען קובר זיין דעם מת, מען האט זיי דארט דערקלערט, אז היות די פערשטארבענע האט נישט געהאט קיין התונה־אקטען מיט איהר מאן, מוז לויט דער פאר־דערונג פון שטאנד־אמט צוגעשטעלט ווערען א טויט־צייגניש אויף איהר מיידעלשען נאמען. מחמת לויט די תקנות קען נאר אין דעם פאל צוגעפגע־שטעלט ווערען א טויט־אקט.

די משפחה איז דאן אוועק נאך דעם דאקומענט און ערשט אויף צומארגענס זיך נאכאמאל געוואנדען אין ראבינאט־קאנצעלאריע. דעמזעלבען טאג איז אויך דער בר־מנן געבראכט געווארען צו קבורה.

די קהלה־פערוואלטונג בעמערקט ביי דער גע־לעגענהייט, אז אפילו אין די נאכמיטאג־שעהן, ווען די קהלה־ביורא איז שוין געשלאסען, ווערען טויט־פאלען ערלעדיגט.

עס איז דעריבער צו בעדויערען, וואס די רע־דאקציע האט זיך געלאזט פערפיהרען דורך עמעס ווייבער און דערביי אויף אזא דראמאטישען אופן פארגעשטעלט דעם גאנצען ענין אונטער א קעפעל: „ווער וועט אויסלייזען, ווער" מיט אומפערדינטע פארוואורפען אויפ׳ן אדרעס „פון דער צווייטער לויט דער גרויס קהלה אין פוילען".

די קהלה־פערוואלטונג איז אלעמאל גרייט גע־ווען און אויך אויף להבא גרייט צו געבען דער רעדאקציע די גענויעסטע אויסקונפטען אין אזעלכע ענינים.

אפשר וועלען אזוי ארום אויסגעמיטען ווע־ען אומזיסטע פארוואורפען און אומגויטיגע הכחשות.

מיט דרך ארץ: י. ל. מינצבערג.
פרעזעס פון דער לאדזער יודישער קהלה.
לאדז, דעם 1. פעברואר 1931 יאהר.

וויכטיגע אינטערעסען פון קליינהענדלער

א דעלעגאציע פון קאלאניאל הענדלער־פער־אבאנד צענטל. 15 האט זיך געווענדעט אין פרו־בירונגס־אמט פאר שפייז־מיטלען וועגען די גרויסע שטראפען אין עקספערטיזע קאסטען, וועלכע זענען אינטערגע־וואר־פען די קאלאניאל־קליינהענדלער נאך די אפטע רעוויזיעס פון אויבענדערמאנטע אמט. די דעלעגאציע האט אנגעוויזען דאס מע־רופט זאגאר נישט דעם סראאינטערעסירטע, אז ער זאל אנווייזען די קוועלע פון די שלעכטע פראדוקציע.

לויט דער אנווייזונג פינ׳ם לייטער פון דער־מאנטע אמט האט זיך די פערוואלטונג פון פעראיי־ניגונג אין דער האנדלס קאמער מיט א מע־מאריאל וועגען אדרעסירען אין לעבען אז:

1) דער אמט זאל זיין פערפליכטעט איינצו־לאדענען דעם בעטרעפענדען כוהר, אז ער זאל קענען אנווייזען די קוועלע פון די קוועסטיאנירטע פראדוקציע;

2) בעדייטענד פערקלענערען די עקספערטיזע קאסטען;

3) שוועטיעל בעשטראפען דעם פראדוצענט פון די בעטרעפענדע פראדוקטען.

Dr. Z. Rakowski

ספ. פאר אויערען, נאז, האלז און לונגען־קרא קה
9 קאנסטאנטינער 9, טעלעפאן 127-81.
שפרעכשטונדען פון 1־2 און פון 5—7. נעמט אויך אן
אין לעמשניצע וגערושאל 17 פון 10—11 און פון 2—5.

היינט די גרויסע „תורה־מאניפעסטאציע" אין פילהארמאניע

היינט קומט פאר אין זאל פילהארמאניע א „תורה מאניפעסטאציע" מיט דער בעטייליגונג פון הר״ב משה חיים לוויא, הר״ב שמואל דוד לאסקי הרב ישראל לעוו, אלס פערטרעטער פון לובלינער רב וועט אין דער היינטיגער פייערונג זיך בעטיי־ליגען מיט א רעפעראט הר״ב ר׳ שלמה שעקלער פון ולאניב, ראש הקהל דעפ. ל. מינצבערג. ראדמא פ. ליבערמאן, ד. ה. זילבערשטיין, רעד. א. ג. פרי דענזאהן, יעקב בעלינער.

אין דער פייערונג וועט זיך בעטייליגען א כאר מיט׳ן שטאט חזן ה׳ ווינאגראד און דיריגענט י. רובין.

„בני ציון" און „השומר הלאומי"

די לייטונג פון דער ביבליאטעק, וועלכע עקזיסטירט שוין א לענגערע צייט ביי אג. „בני ציון" (יזשנאווסקא 7) האט איבערגענומען דער „השומר הלאומי". די ביבליאטעק וועט ווערען רעארגאני־זירט, עס וועלען ציגעקויפט ווערען נייע ביכער. זי וועט ווייטער זיין טעטיג נאכמאל צוויי מאל וועכענטליך, מאנטאג און דאנערשטאג צווישען 8 און 10 אווענד.

דער „השומר הלאומי" וועט אויך פיהרען די אווענד־קורסען אין לאקאל פון „בני ציון". איינשרייבונגען ווערען שוין אנגענומען.

עפענטליכער ענטפער דעם בעקער־מייסטער משה פאזנאנסקי

צוליב דעם, וואס אייער ענטפער אויף דעם עפענטליכען בריף פון דעם לעצטען פרייטאג, ווענדעט איהר דירעקט צו מיר, ד. ה. וועגען דער מסירה אין דער איזבא־סקארבאווא — האט איהר געמיינט נאר מיך, צווינגט איהר מיך דעריבער למען האמת צו געבען פאלגענדע ערקלערונג — זאל די עפענטליכקייט משפט׳ען.

אין נעכטיגען „נייעם פאלקסבלאט" גיט אנ־ענטפער דער זעלבער פאזנאנסקי, וואו ער ער־קלערט פאר וואס ער האט געשיקט א מסירה אין דער איזבא־סקארבאווע אויף מיר, אז מען זאל מיך נישט צולאזען ערלעדיגען פאר בעקע־ס א. או. וו. אין די אורזשענדעס און ווייזט אן, אז צוליב דעם, וואס איך בין געלעגען א רייה פון צעהנדליגער יאהרען ווי א „וואמפיר" אויף די בעקערס לעבענס, ווי אויך צוליב דעם, וואס איך האב אדורכגעיהרט טונקעלע געשעפטען ביי די בעקערס, האט איהם געצווינגען צו בעגעהען דעם שריט, און מיך צו קינדיגען אלס סעקרעטאר. איך ערקלער קאטעגא־ריש, אז דאס שטימט נישט מיט׳ן אמת און ער־קלער אט וואס:

נאך 23 יאהר ארבייט אין דער בעקער־אר־גאניזאציע אין לאדז איז צו מיר מיט א צייט צוריק געקומען דער זעלבער פאזנאנסקי און מיר ערקלערט, אז ער וועט מיך קינדיגען פון פאס־טען, נאר אויב איך וועל איהם אריינציהען א טעלעפאן פאר מיין געלד, וועט ער מיך נישט קינדיגען; איז זעלבסטפערשטענדליך, אז נאך 23 יאהר ארבייט, ווי איך האב מיטגעמאכט אין בע־קער־פאך אלע שווערע ליידען און פריידען, איז אזא ארט ערקלערונג געווען פאר מיר א מארא־לישער קלאפ. יא געוואלט, נישט געוואלט — איך בין געווען געצווינגען, כדי נישט צו פערלירען דאס לעצטע שטיקעל ברויט פאר מיין פרוי מיט קינדער, האב איך נישט געהאט קיין ברירה, נאר זיין וואונש נאכצוקומען און איך האב בעצאהלט 250 זל. (אזוי האט צו יענער צייט געקאסט טע־לעפאן צו פערלייגען) אין זיין געשעפט אריין.

מיט א 6 חדשים שפעטער האט ער שבעל פערגעסען פון דער מתנה, וואס איך האב איהם געגעבען און געשטעלט מיר א צווייטע פאדערונג. דהיינו, איך זאל איהם אריינציהען א ראדיא און דווקא א 5־לאמפיגע, אז נישט — בעזייטיגט ער מיך ווידער פון פאסטען. די צווייטע מתנה בין איך נישט אומשטאנד געווען איהם צוגעבען; איך האב איהם ערקלערט: פאר אזא קליינע גאזשע וואס איך בעקום אין צעך בין איך נישט אומ־שטאנד איהם נאכצוקומען און האב איהם דאס אפגעזאגט.

דאס האט געברענגט דערצו, אז ער האט מיר געקינדיגט, איך ווייס, אז די פערוואלטונג האט נישט מסכים געווען מיך צו קינדיגען, אבער ער האט געשטעלט א־אולטימאטום, אדער איך זאל אוועק אדער ער זאגט זיך אפ אלס סטארשי פון צעך.... נאר אזוי ווי ער איז צו יענער צייט געווען א דיקטאטאר אין צעך, האט די פערוואל־טונג נישט געהאט קיין אנדערן אויסוועג און געגען זייער ווילען איהם נאכגעגעבען און איך בין אוועק פון פאסטען אהן א פארוואס און אהן א כ־־ווען, און איך בין געבליבען אהן ברויט — איך ווייס — אפשר האט דער נייער סעקרעטאר, וועלכען ער האט צוגענומען אויף מיין שטעל איהם געגעבען א גרעסערן שוחד?

אזוי ווי משה פאזנאנסקי איז געווארען אויס סטארשי, האט די נייע פערוואלטונג מיך צוריק אנגאזשירט אלס סעקרעטאר אין זעלבען צעך און איך ארבייט דארט ביז׳ן היינטיגען טאג און די מיטגלידער האבען צו מיר דעם פולסטען צו־טרוי! דאס איז דאך א לעבעדיגער פאקט און איך בעדארף נישט קיין קאמענטארען, אז פאז־נאנסקי האט מיך געקינדיגט נישט לטובת די מיט־גלידער פו צעך, נאר לטובת זיין אייגענער קעשענע....

איי דאך, וואס ער ווארפט מיר פאר, אז אין אורזשאנד האב איך ערקלערט, אז עבר־קרויזע זענען הורטאווניקעס און לובאכינסקי נישט — האט ער איינמאל אין יאהר יא אמת געזאגט—

אבער ה׳ פאזנאנסקי, איהר האט א טעות: אומזיסט האט איהר געמיינט צו פערקאכען א נייע קאשע מיט מיר; אויב איך האב ערקלערט אין אורזשאנד, אז קרויזע איז א הורטאווניק איז פאר זייער טובה, כדי זיי זאלען צאהלען 1 פראצ. אבראטאווע, נישט 2 מיט א האלב פראצ. ווי עס צאהלען נישט־הורטאווניקעס. בחינם האט איהר געוואלט שיסען 2 האזען מיט איין שאס!.. איבריגענס, אויב איהר ווילט רעדען פון די אויבענדערמאהנטע סאלידע פירמעס, זאלט איהר זיך פריהער דאס מויל אויסוואשען!

און דאס, וואס איהר ערקלערט, אז איהר האט געשריבען די מסירה מיט דעם וויסען פון דער געוועזענער פערוואלטונג און אלס סימן שטיצט איהר זיך, אז זיי האבען אונטערגעשריבען וועקס־לען צו דעקען מיין חוב, וועלכעס מיר איז גע־קומען אין צעך, דאס קען נאר זיין בנוגע די קינדיגונג, וועלכע איהר האט געשריבען מיט 6 חדשים שפעטער, אבער נישט צו דער מסירה קיין אונטערשייד צי איהר האט געמיינט דערמיט צו טרעפען מיך אליין אדער אלע מאכערס — א פאקט איז נאר, אז איהר אליין אנערקענט, אז אזא מסירה האט איהר יא געשריבען! איבריגעס, אויב דאס איז געשעהען מיט דער הסכמה פון דער פערוואל־טונג איז נישט מיין זאך, זאלען דאס די געוועזענע פערוואלטונגס־מיטגלידער אויפקלער־ען, צי עס איז מיט זייער הסכמה געשריבען געווארען צי נישט.

ביי דער געלעגענהייט ערקלער איך, אז קיין ווייטערדיגע פאלעמיק אין דער פרעסע וועגען דעם ענין מיט ה׳ משה פאזנאנסקי וועל איך נישט פיהרען, ווייל ס'איז א פחיתת הכבוד פאר מיר איהם צו ענטפערען, זאל די עפענטליכקייט משפט׳ען.

פנחס רויזענצווייג.

זאל פון פילהארמאניע, נארוטאוויטשא 20
היינט מאנטאג, דעם 2 פעברואר, 9 אזייגער
4־טער און לעצטער קאנצערט
— פון —
חיה'לע גראבער
געוו. שוישפילעריז פון „הבימה"
אין א בענייטען פראגראם
צוויי איינאקטער פון י. ל. פרץ
„מוסר" און „נאך קבורה"
ני קינדער־לידער, נייע פאלקס־לידער, נייע חסידישע
ניגונים — בילעטען פון 1.50 ביז 7.50 זל. אין פילהארמ.

קופאן
אויף א יורידישער עצה
גילטיג מאנטאג, דעם 2־טען פעברואר
א בעקאנטער יוריסט
ערטיילט יורידישע עצות
פון 3 ביז 4 א זייגער נאכמיטאג אין רעדאק־ציע פון אונזער צייטונג, פיעטריקאווער 21.
אינטערעסאנטען דארפען מיטברענגען דעם קופאן פון „נייעם פאלקסבלאט"
— פון דעם זעלבען טאג. —

היינט לעצטער קאנצערט פון חיה'לע גראבער

היינט, 9 א זייגער אין אווענד קומט פאר אין „פילהארמאניע" דער פירטער און לעצטער קאנצערט פון דער גרויסער קינסטלערין חיה'לע גראבער. די געוועזענע שוישפילערין פון „הבימה", וועלכע האט זיך געווידמעט דער קליין־קינסט, האט ביי איהרע ערשטע 3 קאנצערטען בעוויזען מיט איהר אייגנארטיגקייט און קינסטלערישקייט. צו איהר לעצטען קאנצערט אין לאדז, האט חיה'לע גראבער צוגעגרייט א פולשטענדיג נייעם פראגראם פון קינדער־לידער, פאלקס־לידער, באסען־לידער און חסידישע ניגונים מיט דעם גרעסטען אינטערעס ווערט ערווארטעט דאס בעזונדער אויפטרעטען פון דער קינסטלערין אין י. ל. פרץ'ס צוויי איינאקטערס „מוסר" און „נאך קבורה". די קינסט־לערין וועט אויך אויספיהרען משה בראדערזאנ'ס יאדקס ליד „ציפעלע".

מעלדונג

„חיך אחיות" („החלוץ המרכזי")

היינט, מאנטאג דעם .31־.22. 9 א זייגער אין אווענט קומט פאר אין לאקאל פון דער ציוניס־טישער אר־אניזאציע (זעגאלניאנא 4) א קאלעקטי־טיווער רעפעראט אויף דאס טעמא: „פארוואס זיינען מיר אויסגעשלאסען געווארען פון „החלוץ המרכזי"?

עס בעטייליגען זיך די ה״ה ש. סוראסקי. פ. ראטענבערג, ד. וואלאד מ. ווייבריך און מ. טעמפעלהאף. נאך דעם רעפעראט — דיסקוסיעס. אריינגאנג פאר חברים!

באל לטובת דער געזעלשאפט
צו פערשפרייטען פאך־קענטנישען
צווישען יודישע פרויען אין לאדז
„פראצא"

שבת וועט פארקומען אין די זאלען פון מע־נער־געזאנג־פעראיין, פיעטריקאווער 243 א גרא־סער באל לטובת דער אויבענדערמאהנטער אינסטיטוציע. די געז. „פראצא" פערדינט פון מאנכען אלס א גרעסערע אנערקענונג פון דער יודישער פאר איהר ערפאלגרייכער טעטיגקייט. דער ציל פון דער אימפרעזע איז צו געבען די מעגליכקייט א ביסעל פרייען צו ווערען זעלבסטשטענדיג.

צווישען די גרויסע אטראקציעס וועלען אויך זיין פערלאזט שעהנע מתנות פון די אויסארבייטונגען פון די שילערינס פון דער געז. „פראצא". די יודישע בעפעלקערונג וועט זיכער צאהלרייך בעזיכען דעם דאזיגען גראנדיעזען באל אין אייגענער אינטערעסע די אזוי וויכטיגע און סימפאטישע אינסטיטוציע.

א יונגער
פון אנשטענדיגע עלטערן זאל אויך קענען לעזען און שרייבען קען זיך מעלדען אין אדמיניסטראציע פון „נייעם פאלקסבלאט". 601

אַ נייע אוואַנטורע פון מופטי
און זיינע ענגלישע פריינד

(קאָרעספּאָנדענץ פון א״י)

פון די טעלעגראַפישע ידיעות איז שוין דעם לעזער בעקאַנט, אַז אין לאָנדאָן איז לעצטענס געשטאָרבען איינער פון די מוסולמענישע פיהרער אין אינדיע. מאַכמעד אַלי, וועלכער האָט זיך בעטייליגט אין די אינדיש־ענגלישע אונטערהאַנדלונגען מאַכמעד אַלי איז געווען בעקאַנט אַלס איינער פון די עקסטרעמע מוסולמענישע פיהרער אין אינדיע, וועלכער האָט געשטרעבט אויפצולעבען דעם קאַליפאַט, און דעריבער האָט ער, אין קריגס־צייט און איבערהויפּט נאָכ׳ן קריג, ווען מען האָט געדאַרפט דערלעדיגען דעם סכסוך צווישען טערקיי און גריכענלאַנד, געפאָדערט פון ענגלאַנד נישט אונטערדריקען טערקיי, כדי נישט אויפצורייצען די מוסולמענער אין אינדיע. טערקיי איז אָבער געוואָרען אַפּיקורסות׳דיג געשטימט און מאַכמעט אַלי פערבינדט זיך מיט די איבריגע מוסולמענישע לענדער און איבערהויפּט מיט די מעהר אַפּגעשוואַנענע, כדי אויפצושטעלען צוריק דעם איינגעפאַלענעם קאַליפאַט. אין אינדיע גופא, האָט מאַכמעד אַלי וועניג אַנהענגער צווישען די מוסולמענער, וועלכע זענען גלייכצייטיג אינדישע פּאַטריאָטען און פאַר זיין אַנטייל אין די אונטערהאַנדלונגען מיט די ענגלענדער (ביז נישט לאַנג צוריק האָט ער אונטערשטיצט גאַנדין) האָבען איהם אַפילו די מוסולמענער אין אינדיע בעצייכענט, אַלס פעררעטער. אויפ׳ן וועג אין לאָנדאָן האָט זיך מאַכמעד אַלי בעגעגענט אין פּאָרט־סאַאיד מיט׳ן מופטי און דאָרטען איז אויסגעאַרבייט געוואָרען דער פּלאַן, אַז די פערטרעטער פון די מוסולמענער אין אינדיע זאָלען אין לאָנדאָן מיטווירקען געגען ציוניזם. נאָכן פערעפענטליכען דעם „ווייס־בוך״ האָט זיך מאַכמעד אַלי געזעהען מיט לאָרד פּאַספילד, וועלכער זאָל האָבען פערזיכערט דעם „פאָרשטעהער״ פון די מוסולמענער אין אינדיע, אַז דער ווייסער בוך וועט אַריין אין קראַפט.

און אָט איז מאַכמעד אַלי „זאַט אין יאָהרען און טעג״ געשטאָרבען אין לאָנדאָן און זיין פאַמיליע האָט זיך געקליבען אַריבערצופיהרען זיין קערפער אין אינדיען אין דער שטאָט דעלהי אין פאַמיליען־קבר און... דאָ הויבט זיך אָן די נייע ענגלישע אַוואַנטורע. גאָר אומגעריכט האָבען מיר געהאַט אַ גאַסט אין ארץ־ישראל, דעם אַמאָליגען גובערנער פון ירושלים, סטאָרסן. לויט די דערקלערונגען פון סטאָרסן איז ער געקומען אין לאַנד, ווייל איהם האָט זיך פערבענקט נאָך ירושלים (די יודישע ירושלים געדענקט איהם פון די פּאָגראָמטעג אין 20־טען יאָהר). האָט איהם ירושלים (פער־שטעהט זיך, לויט אַ וואונק פון אויבען) איינגעאָרדענט אַ פייערליכען קבלת־פּנים, אַפילו די שטאָט פערוואַלטונג פון תל־אביב האָט איהם מכבד געווען מיט אַ טיי, אַ קלייניגקייט אזא גאַסט! און... קיין דאָקומענטאַלע בעווייזען בעזיץ איך נישט, עס איז אָבער פאַר קיינעם קיין ספק נישט, אַז ער האָט צוגעגרייט דעם באָדען פאַר דער נייער ענגליש־אַראַבישער אַוואַנטורע, מאַכמעד אַלי איז אָנערקענט געוואָרען אַלס הייליגער און דער מופטי האָט זיך טעלעגראַפיש געווענדעט צו דער פאַמיליע פון פערשטאָרבענעם, אַז ארץ־ישראל וויל האָבען די זכיה, צו האָבען צווישען איהרע קברים דעם קבר פון מאַכמעד אַלי אין דעם מעטשעט אַמאַר אויפ׳ן „הר הבית״. די פאַמיליע (וועלכע האָט קיינמאָל נישט בעזוכט ארץ־ישראל) האָט אויף דעם גלייך איינגעשטימט. די רעגירונג אין לאָנדאָן האָט גלייך אַרויסגעגעבען פעראָרדנונגען, אַז דער נציב העליון אין ירושלים און אין מצרים זאָלען מאַכען אַלע פערלייכטערונגען ביים איבערפיהרען דעם טויטען קערפער.

אַ שפּאָגעל נייע אַוואַנטורע! מיט קאַרגע צוויי יאָהר צוריק, ווען דער מופטי פון ירושלים האָט זיך געפיהלט נישט זיכער אויף זיין שטוהל, ווען די אָפּאָזיציע האָט געפאָדערט נייע וואַהלען אויף דעם הויכען מוסולמענישען פּאָסטען. האָט זיך דער מופטי אָנגעכאַפּט אָן כותל־המערבי און איצט, ווען זיין פּאָסטען וואַקעלט זיך, ווען ער איז געצוואונגען צו פיהרען די זיצונגען פון מוסולמענישען ראַט אונטער דער שמירה פון ענגלישע סאָלדאַטען צוליב׳ן שטאַרקען אָנגריף פון דער אָפּאָזיציע, האָט זיך דער מופטי אָנגעכאַפּט אָן טויטען קערפער פון מאַכמעד אַלי. כאַראַקטעריסטיש איז, אַז די ענגלישע טעלעגראַפען־אַגענטור פערשפּרייט די אויסגעטראַכטע ידיעה איבער דער וועלט, אַז די אראַבער אין ארץ־ישראל זענען בעגייסטערט און וואַרטען אויפ׳ן טאָג פון דער לויה פון מאַכמעד אַלי, איז דען אין דעם אַלעם נישט צו זעהן די געוועבטע אַוואַנטורע פון לאָנדאָן אין ירושלים?

די העבּרעאישע ארץ־ישראל – פּרעסע איז ווי געצוואונגען צו פערשווייגען אָט די נייע אינטריגע, ווייל אָפיציעל קען קיינער נישט זיין געגען דעם, אויב די אַראַבער ווילען מיט דער הסכמה פון דער אַלי־פאַמיליע צוברענגען דעם טויטען קערפער פון מאַכמעד אַלי אין ירושלים און צי דען וועט די ענגלישע רעגירונג (מעג זי אַפילו זיין אַנ׳אַרבייטער רעגירונג) וועלען אַראָפּרייסען דעם שלייער פון דער נייער אַוואַנטורע, וועלכע איז הויפּטזעכליך געצילט געגען ציוניזם? מען מוז שווייגען, הגם עס וואָלט כדאי געווען צו ווייסען מכוח די שוועריגקייטען, וועלכע זענען געמאַכט געוואָרען, ווען די ציוניסטישע אָרגאַניזאַציע האָט געדאַרפט איבערפיהרען דעם אָרון מיט׳ן טויטען קערפער פון מאַקס נאָרדוי פון לאָנדאָן אין תל־אביב, אָדער די יודישע וועלט דאַרף קענען אַריינדרינגען אין דער נייער ענגליש־אַראַבישער אינטריגע: דער ענגלישער קאָלאָניען־מיניסטעריום וויל פערווירקליכען דעם וואונש פון דעם וויצע־מיניסטער שילס, אַז: „ארץ־ישראל איז הייליג פאַר די מוסולמענער ווי פאַר די יודען״ און דאָס ווילען זיי דערגרייכען דורכ׳ן ביים קבר פון מאַכמעד אַלי.

און נאָך אַ זאַך דאַרף בעמערקט ווערען: יודישע שונאים האָבען אַ טעות, אויב זיי מיינען דורך אַזוינע אינטריגעס אַרויסצורופען אויפרעגונג און הייסע בלוט צווישען יודישען ישוב. די נייע קברים וועלען די יודען נישט אָפּשרעקען און נישט אַרויסרופען קיין צורודערונג, וואו נאָך איז דאָ אַ לאַנד רייך מיט קברים פון קריסטליכע און מוסולמענישע הייליגע, ווי ארץ־ישראל? און דאַך איז ארץ־ישראל געווען ווייסט ווי איהרע קברים, ארץ־ישראל וועט נישט אויפלעבען דורך קברים, נאָר דורך לעבעדיגע יודישע חלוצים אין אַרבייטער און קיין לעבעדיגע חלוצים האָט נישט געשיקט קיין ארץ ישראל נישט די קריסטליכע און נישט די מוסולמענישע וועלט.

בן־החילות.

הלא חכמה תקרא ותבונה תתן קולה

אם תקח אמרי ומצותי תצפן אתך
אז תשכב בטח ושנך כי הלך בתום
ילך בטח ומעקש דרכיו יודע

איבער דעם זעלבען נאָר קוסטען אין ביוראָ

פון ד. מאַנעלאַ

וואָס איז איבערגעטראָגען געוואָרען פון צווייטען הויף אויפ׳ן ערשטען הויף פּיעטריקאָווער 17, לינקע אַפיציגע פּאַ־טער, טעל. 124-95

וואו ס׳ווערט ווייטער ערלעדיגט פּינקטליך און געוויסענהאַפט געשריבען אַלערליי בקשות: ציווילע, קאָרנע, האַנדלאָוועז, אַפּעלאַציעס, אַדוואָקאַטיאָס, ליוזולעס, זאַבזפּיעטשעניעס אויף אַלע שטעט אין פּוילען, וועגען דירות אין אוישאַנד ראָזיעמטשע, ווי אויך איבערזעצונגען אין אַלע שפּראַכען.

בעמ.: קלויזו״עס און זאַבזויעטשעניעס ווערען ביי מיר ערלעדיגט במשך פון 24 שעה

מיט אַכטונג ד. מאַנעלא, פּיעטריקאָווער 17, 1־טער הויף

לאָדזשער יוד. קאַמער־טעאַטער
„אררט״
אין ווייסען זאַל
מאָנפּייפעל זאַכאָדניאַ 43
קינסטלעריש. לייטער: משה בראָדערזאָן.
לייטער: א. בעזמאַן

היינט מאָנ אָן — 2 פאָרשטעלונגען
אַנהויב 7.45 און 9.45 אין אָוונט
פּראָגראַם נומער 4 א. נ.:

ס׳רעדעל דרייט זיך

אין 2 טיילען, 12 נייע בילדער

פּראָגראַם: 1) פּראָלאָג, 2) מוטעס חסידים, 3) ביכער 4) אין זיקאָפּאַנע, 5) אַרבּ־טעלאָזער, 6) פּאָחוסה־וקדיושין, 7) בעלי־ט דות, 8) און א יסוד־אַ ראַדיאָ 9) דער שריסער, 10) אויפ׳ן באַל, 11) מאַנטעס אָרע פּ״ ניקאָליי דעם טרייטען, 12) אַראַבעסקעס, 13) צ׳אָמ—די—קי מ׳אָמ—די—קי.

אַנסאַמבל לויט א. ב. פּרויעז: זיסעלע גירל, מרים ד״לסקאַ, לאַלאַ זילבערמאַן, שיינע מרים, מאַשע פּעסטמאַן. מענער: ח. אַלטמאַן, ש־ואָ גאָלדשמיד, שמעון דזשיגאַן, מאָטל קאַן, יעקב ריינגאָלד, ישראל שומאַכער, יוסף שיפער

מעקעטען: ם. בראָדזראָט, דער טונ:קעלער און אַהרמשאַנקאַ.

מוזיק: ה. רובין, א. ביינעדמאַן.
דעקאָראַציעס און קאָסטיומען: י. בראָינער,
טענץ און פּלאַסטיק: ז. קרושוב:א און ם. אַלפּערן.
רעזשי — יזשינאַ שומאַכער מגיס־דימשר—ה. ריבין,
ליכט־עפעקטן—יעראָ. ביגנ־אינזפעקטאָר—ם. קאַ.

בילעטען צו בעקומען אין קאַסע פון 11 — 2 ביימאָג און פון 5 אַוו. שבת און יום־טובים א נאַכמיטאָג

אַ פאַרשלאָג!

(ערצעהלונג)
פון ב. סמיט

באַנעט האָט ליב געהאַט לייכט צו לעבען, ווען זי איז אַלט געווען צעהן יאָהר האָט מען שוין אין הויז בעמערקט, אַז זי וועט זיין אַנדערש ווי איהרע שוועסטער און ברידער.

איהר מוטער, אַ געזונדע, פול־בלוטיגע פרוי, פלעגט זיך אָפּט קריגען מיט איהר מאַן צוליב דעם ראָזיגען קינד.

— זי איז אַנדערש, טאָ וואָס ווילסטו פון איהר? — פלעגט זי באַנעט׳ן פערטיידיגען.

איהר פאָטער, אַ קרענקליכער פערצווייפעלטער מענש, פלעגט מיט אַ טיפען זיפץ אונגעבען:

— יאָ, זי איז אַנדערש, אָבער וואָס וועט פון אָט דער אַנדערשקייט ווערען? זי איז דאָך צו פויל צו נעהמען פאַר זיך אַליין אַ טרונק וואַסער?

— דאָס אַליין דאַרף דיר שוין איבערצייגען, אַז דאָס קינד איז געבוירען געוואָרען צו האָבען דינסטען!

— משוגענע מאַמע, רעד איהר איין, רעד איהר איין! איי וועסטו באַך בעוויינען אָט די רייד דיינע!

— וואָס מיינסטו עפּעס, כ׳בין אַ מענש ווי דו? איך זעה נישט ווייטער ווי מיין נאָז? איך האָב פאַר באַנעט׳ן גרויסע האָפנונגען!

— ווייבערישע האָפנונגען! אַ פּאַראַזיט וועט זי זיין! זיך אַרויפזעצען אויף די פּלייצעס פון עפּעס אַ פערליבטען נאַר און איהם אויסזויגען דאָס ביסעל בלוט, און אַז ער וועט פּראָטעסטירען, וועט זי זיך אויסזוכען אַנ׳אַנדערען.

— דאָס איז אויך נישט קיין פערברעכען, היינטיגע צייטען האַלט מען זיך נישט מיט איין מאַן.

— און אַמאָליגע צייטען וואָלט מען פערברענט אַזאַ מאַמע ווי דו ביזט!

— האָסטו ווידער אַ טעות, מאַמעס האָבען אימער געהאַט גרויסע האָפנונגען פאַר זייערע קינדער.

— איבערהויפּט פאַר זייערע טעכטער. זיי אייננגערעדט, אַז זיי דאַרפען נישט זיין קיין מענשען, נאָר ווייבער...

אָט אַזוי האָבען זיך באַנעטס עלטערען געוועטעלט צוליב איהר, און באַנעט איז דערווייל אויפגעוואַקסען אַ גרויסע, אַ שעהנע, אַ געזונטע, און זעהר אַ פוילע.

אי זהויז האָט זי קיינמאָל נישט געטון איהר חלק אַרבייט. אַלץ אַרויפגעוואָרפען אויף די שוועסטער. אין דער העכערער שולע, וואוהין איהרע עלטערען האָבען זי געשיקט, האָט זי זיך אויך נישט בענומען ווי די מעהרסטע קינדער — זי האָט נישט שטודירט, זי איז נישט געווען געהאַרכזאַם און מיט אַ חנ׳עוודיג שמייכעל האָט זי געפּרובירט זיך אַרויסדרעהען פון איהרע פליכטען.

פון יעדער זאַך האָט זי געקענט אַביסעל און דערפאַר האָט מען זי געהאַלטען פאַר אַ טאַלאַנטירטער און זעהר אַ קלוגער, אָבער אַ פּאַכמאַן איז זי נישט געווען אין קיין איין זאַך.

מען זי איז אַלט געוואָרען צוויי און צוואַנציג יאָהר, האָט איהר מוטער זיך נאָך אַלץ געטרייסט, אַז באַנעט וועט זיך דערשלאָגען צו אַ גרויסער קאַריערע אויף דער ביהנע, אָבער באַנעט אַליין האָט שוין דאַן געוואוסט, אַז אויף דער ביהנע האָט זי ווייניג וואָס צו האָפען, זי האָט געהאַט אַ שטימע צום זינגען, אָבער נישט קיין גרויסע, זי האָט געהאַט אַביסעל שוישפּילערישען טאַלאַנט אָבער נישט גענוג כדי צו קאָנען ווערען אַנ׳אַקטריסע, און צו דעם אַלעם איז זי נישט געווען אַמביציעז — דערויף האָט זי זיך אויך געפוילט...

און איהר פאָטער וועלכער איז איצט געווען מעהר קרענקליך און מעהר פערצווייפעלט, פלעגט פּאָרוואַרפען דער מוטער:

— נו, וואָס איז געוואָרען פון דיין טאָכטער, וואָס וועט פון איהר ווערען? מ׳כאַפּט זי נישט אויס, האַ? אַפילו אין אַ טעאַטער בעהמט מען זי אויך נישט אַריין!

— ווי קענסטו פערשטעהן אַזעלכע זאַכען? — האָט די מוטער איראָניש געענטפערט. — אין די טעאַטערס שלאָגט מען זיך נישט פאַר אַנשטענדיגע קינדער. ווען זי וואָלט געווען לייכטזיניג, אַזוי ווי די אַנדערע מיידלעך. וואָלט זי שוין לאַנג דערגרייכט צו עפּעס. אָבער מיין באַנעט איז אַנדערש, זי איז אַנ׳אַנשטענדיג קינד!

און טיף, פערבאָרגען אין איהר האַרץ, האָט די מוטער בעוויינט אָט די „אַנשטענדיגקייט״ פון איהר טאָכטער.

באַנעט איז נישט געווען אַנשטענדיג, ווייל זי האָט געהאַט שטרענגע פּרינציפּען איבער דער פראַגע. זי איז פערבליבען אַנשטענדיג, ווייל קיינער האָט איהר נישט געגעבען די געלעגענהייט צו זיין אַנדערש... און זי אַליין איז געווען צו פויל צו שאַפען פאַר זיך אזא געלעגענהייט. ווען זי האָט געהאַט אַ שטיקעל שטעלע אין טעאַטער. האָט זי זיך נישט בעמיהט צו זיין צו פריינדליך, און אַפילו קאָקעטירען איז פאַר איהר געווען אַ צו שווערע אַרבייט. און אַזוי ווי זי האָט געהאַט דאָס פּנים פון אַ מאַדאָנאַ, פלעגען יענע מענער, וועלכע וואָלטען איהר געווען יאָ געהאָלפען אין איהר קאַריערע, מורא געהאַט מיט איהר צו רעדען וועגען אַזעלכע זאַכען.

ווען באַנעט איז שוין אַלט געוואָרען אַכט־און־צוואַנציג יאָהר און זי איז נאָך אַלץ געווען פינאַנציעל אָפּהענגיג פון איהר אַלטען, פערקרענקטען פאָטער, האָט זי זיך פלוצים דערשראָקען פאַר דער צוקונפט און איז געוואָרען זעהר אַמביציעז. זי האָט אָנגעהויבען איינצולאַדען פערשידענע יונגעלייט אין הויז אַריין. זי האָט איבערגעלייענט עטליכע ביכלעך, זי האָט זיך אויבערפלעכליך בעקענט מיט אַביסעל וועלטליכער פּאָליטיק און זי האָט זיך ווידער גענומען שפּילען אויפ׳ן קלאַוויר און זינגען לידלעך.

— נו, דיין טאָכטער זוכט שוין אַ מאַן, האַ? פּערדליך האָט זי איינגעזעהן, אַז די וועלט קען אויסקומען אָהן איהר?

אַזוי האָט געזאָגט באַנעטס פאָטער. און די מוטער האָט זיך געטרייסט:

— אַ גוטער שידוך איז גאַרנישט אַזוי שלעכט, מיר אַליין געפעלט עס בעסער, ווי זיך אַרומיאָגען פון איין טעאַטער אין צווייטען.

— אַזוי, און דאָס פערמעגען, וואָס איהר שטודירען האָט אָפּגעקאָסט, די יאָהרען פון אַרומיאָגען זיך?

— אַ פיינער טאַטע ביזטו! אַבי זי איז געבליבען פריש און אַנשטענדיג. זי וועט זיך שוין אויסזוכען אַ רייכען מאַן, וועסט זעהן!

אָבער צו באַנעטען אין הויז אַריין זענען נישט געקומען קיין רייכע מענער. דאָס האָט מען געקאָנט זעהן פון דעם, וואָס כמעט יעדער יונגערמאַן, וועלכער האָט זי בעזוכט, האָט זיך געקוויקט מיט אַ גוטען מאָהלצייט, און וועניג פון זיי האָבען זיך בעמיהט אַריינצוברענגען עפּעס אַ קאָסטבאַרען פערגעניגען.

בלויז איינער איז געווען אַנדערש. אַזוי ווי באַנעט האָט זיך נאָר בעקענט מיט איהם, איז שוין דער פולס פון הויז־געזונד געשטיגען. עס האָבען זיך אָנגעהויבען צו בעווייזען קאָסטבאַרע בלומען, פיינע קאָנפעקטען, פלעשער מיט אויסלענדישען וויין, פּערפומען און אַביסעל שפּעטער אַ שטיקעל אויסגעצייכענטע ציהרונג, אָדער אַנ׳אַנדער מתנה.

אָט דער פריינד, וואָס האָט די אַלע גוטע זאַכען געשיקט, האָט געהייסען אָסקאַר סאַלקין. נישט באַנעט און נישט איהרע עלטערען האָבען געוואוסט עפּעס גענויעס וועגען איהם. פון וואַנען ער שטאַמט. וואָס זיין פערגאַנגענהייט איז, האָט מען נישט געוואוסט מען האָט געוואוסט, אַז ער האָט געלד, אַ פיינעם אויטאָמאָביל און, אַז ער איז נישט קיין קאַרגער.

נישט באַנעט און נישט איהר מוטער האָבען זיך געקימערט מיט זיין פערגאַנגענהייט און מיט דעם הינטערגרונד, אין וועלכען ער האָט זיין פערמעגען געשאַפען. אָסקאַר סאַלקין איז זיי געפעלען. ער איז געווען אַ שעהנער מאַן, אַ ליבליכער און נאָך נישט קיין מיטעל־יעהריגער.

— נו, ער האָט נאָך גאַרנישט געזאָגט? — פלעגט די מוטער אַ ביי־עריגע פרעגען.

— ניין.

— דענקסטו, אַז ער וועט דיך באַלד בעטען?

— אַ בלינדער קען דאָך זעהן, אַז ער געהט אויס נאָך מיר. ס׳איז בלויז אַ פראַגע פון נאָך אַ שטיקעל צייט.

— איי, ווערט דאָס זיין אַ גוטער מאַן צו אַ פרוי!

— האָט די מוטער מיט אַנ׳אַנגענעהמענעם זיפץ געזאָגט, און עס האָט איהר לייד געטון, וואָס זי אַליין איז שוין מעהר נישט יונג און שעהן...

אין אָוונט, בשעת באַנעט איז געזעסען אין טעאַטער מיט איהר פריינד, האָט זי אינסטינקטיוו דערפיהלט, אַז היינט וועט זיין אַנ׳אויסערגעוועהנליכער אָוונט.

אָסקאַרס בענעהמונג איז געווען אַנדערש ווי אימער. ער איז געווען מעהר צערטליך, מעהר אויפגערעגט און זעהר נערוועז.

אין דעם נאַכט־קלוב, וואוהין זיי זענען געגאַנגען נאָכ׳ן טעאַטער, האָט ער זיך אַנטזאָגט צו טרינקען אַפילו איין קליין גלעזעל בראָנפען. פאַר באַנעטען איז געווען קלאָר, אַז ער ריכט זיך אויף עפּעס אַ וויכטיגען שריט. איצט איז זי געווען זיכער, אַז אָט, אָט וועט ער איהר מאַכען אַ פאַרשלאָג פון הייראַט.

און ווען ער האָט זי בעגלייט אַהיים, האָט זי זיך שנעל געגומען שאַפען די געלעגענהייט דערפאַר. זי האָט איהם איינגעלאַדען צו זיך אין הויז פאַר אַ גלאָז טיי, זי האָט איהם פערזיכערט, אַז איהרע עלטערען שלאָפען שוין לאַנג און, אַז קיינער וועט זיי נישט שטערען. און ער האָט אָנגענומען איהר איינלאַדונג, זאָגענדיג שטיל:

— איך וויל מיט דיר זיין אַליין. איך מוז מיט דיר רעדען וועגען זעהר אַ וויכטיגער זאַך.

און צעהן מינוט נאָכדעם ווי זיי זענען אַרויפגעקומען אין איהר וואוינונג, האָט ער אין אַ פערשטיקטען קול געזאָגט:

— באַנעט, איך קען מעהר נישט לעבען אָהן דיר. איך, מיין נשמה, מיין טייערסטע, וויפיעל איך זיך איין אזא פרוי ווי דו ביזט, נאָר אַזעלכע ווי דו ביזט, וועט מיר קענען גרינטליך פערשטעהן און מיר ברענגען גליק.

און באַנעט האָט פון גרויס פרייד געגומען פּאַטשען מיט איהרע אָפּגעהיטע הענד און גענומען מאַכען פּלענער פאַר אַ חתונה און נאָך אַ חתונה.

— אַ חתונה! — האָט ער מיט אַ קוריאָזען אויסדרוק אויף זיין פּנים געענטפערט — אָבער דאָס — דאָס איז דאָך אונמעגליך!

— אָסקאַר! וואָס — וואָס דען מיינסטו?!

— איך מיין דיך, איך וויל דיך!

— אָהן אַ חתונה?!

— נו, דו ווילסט דאָך פון מיר נישט מאַכען אַ ביגאַמיסט?

— האָסט אַ פרוי?

— אַ פרוי מיט צוויי קינדער. זי וועט מיך קיינמאָל נישט אָפּ׳גט׳ען.

— און דו האָסט געוואָגט צו קומען צו מיר. צו מיר מיט אזא פאַרשלאָג!

— אָבער באַנעט, איך — איך בין געווען זיכער, אַז דו ביזט אַנדערש — אַז דו ביזט מאָדערן — אַז —

— ניין, נישט גענוג מאָדערן אָנצונעהמען אַזאַ פאַרשלאָג!

און לאַנג נאָכדעם, ווי ער איז פון איהר אַוועק, איז זי געלעגען אויף דער סאָפע און געכליפּעט: „אַזאַ פאַרשלאָג! אַזאַ פאַרשלאָג״! — און צו דערוועלבער צייט האָבען זיך אין איהר מוח אַרומגעיאָגט די גרויסע סומעס געלד, מיט וועלכע ער האָט בעגילדעט זיין פאַרשלאָג...

„זעזאָניעס" וועגען אומזאַץ-שטייער פאַר'ן יאָהר 1930

דער לעצטער טערמין זיי אריינצוטראָגען איז דער 15-טען פעברואר ד. י.

בנוגע קיין שום פאָרשריפטן פון געזעץ וועגען אימזאַץ-שטייער, ווערט נישט בעגאַנגען אַזוי פיל חטאים ווי געגען די פאָרשריפטן איבער די „זעזאָניעס" און צוגלייך ווערט קיין שום פאָרשריפט פון דעם זעלבען געזעץ אַזוי ווייניג אויסגענוצט לטובת פון די שטייער-צאָהלער ווי געבען די דאָזיגע פאָרשריפטען.

איך מיין נישט דאָ די פאַלען וואו עמיצער גיט בכלל נישט אָן קיין „זעזאָניע", ה.ה. ער איז דעריבער פערפליכטעט און לעגט זיך אַזוי אַליין אַרויף א חלק אויף דעם האלז, נאָר איך מיין עפּיס אַנדערש, וואָס איך וויל דאָ באַלד אויפקלעהרען.

די פאָרשריפטען איבער „זעזאָניעס" געפינען זיך אין דעם געזעץ וועגען אומזאַץ שטייער אין די אַרטיקלען 52-55.

דאָס געזעץ דערקלעהרט, אַז א יעדעס יאָהר — ביז שפּעטסטענס 15 טען פעברואר — זענען מחויב פאָלגענדע אינטערנעהמונגען אריינצוטראָגען זעזאָניעס וועגען אומזאַץ, וואָס זיי האָבען געמאַכט אין פערגאַנגענעם יאָהר.

1) אַלע האַנדעלס-אינטערנעהמונגען, וואָס געהערען צו דער ערשטער און צווייטער האַנדעלס-קאַטעגאָריע.

2) א יעדע אינדוסטריע - אינטערנעהמונג, וואָס געהער צו דער ערשטער ביז צו פינפטער אינדוסטריע-פאַטענט קאַטעגאָריע.

3) א יעדע אינדוסטריע - אונטערנעהמונג, וואָס ווערט אויף איהר אויסגעקויפט א פאַטענט פון ערשטער און צווייטער „א - ב." פאַטענט קאַטעגאָריע, דאָס הייסט ספּעדיטאָרס, מעקלערס וכדומה.

4) א יעדער פרייער בערוף ד. ה. דאָקטוירים, אדוואָקאַטען אינזשעניערען וכדומה.

מיר מוזען בעמערקען, אז די „זעזאָניעס" מוזען געמאַכט ווערען אויף דעקלאַראַציעס, וועלכע דאָס שטייער-אַמט גיט ארויס בחנם. צוואר האָט געפּסק'נט דער העכסטער טריבונאַל נאָך אין יאָהר 1925 רעי 1705/24, אַז די „זעזאָניעס" מוזען נישט געמאַכט ווערען אויף קיין אָריגינעלע דעקלאַראַציעס, נאָר מען מעג זיי אויך מאַכען אויף אַליין פערפאַסטע דעקלאַראַציעס, נאָר פאַר יעדען פאַל מוז מען אויף די דאָזיגע דעקלאַראַציעס אריינשרייבען די אַלע נויטיגע פונקטען און אויף זיי געבען א תשובה, וועלכע געפינען זיך אויף די אָריגינעלע דעקלאַראַציעס.

עס איז נישט נעגוג אויפצושרייבען אויף א בויגען פּאַפּיר נאָר די הויך פון אימזאַץ און דאָס אונטערשרייבען מיט זיין נאָמען און אדרעס.

דער העכסטער טריבונאַל האָט געפּסק'נט דעם 20 טען מערץ 1925, אַז הגם א אינטערנעהמונג האָט בכלל נישט געמאַכט קיין אָבּרוט, וועלכער איינכערליגט דעם שטייער, למשל עקספּאָרט פון אייער איז פריי פון אומזאַץ שטייער, מוז מען דאָך אריינטראָגען א זעזאָניע ווען די דאָזיגע אינטערנעהמונג געפינט זיך אין די אויבען-בעשריבענע פאַטענט-קאַטעגאָריעס.

אויב עמיצער פיהרט מעהרערע אונטערנעהמונגען פון די אויבען דערמאָהנטע, ווי למשל ער פיהרט א האַנדעל פון צווייטער קאַטעגאָריע און א פאַבריק פון 4 טער קאַטעגאָריע טאָ איז ער מחויב לויט דער פּסק דין פון העכסטען טריבונאַל פון 1-טען פעברואר 1928 רע. 2442/28 אריינצוטראָגען א זעזאָניע בעזונדער פאַר יעדער אונטערנעהמונג. מען טאָר נישט צו אָמערעכנען דעם אָברוט פון פערשידענע אונטערנעהמונגען און אריינשרייבען די צוזאַמענגערעכנעטע סומע אין איין זעזאָניע.

דאָס פינאַנץ-מיניסטעריום האָט פעראָרדענט מיט דעם צירקיולאַר פון 17-טען אויגוסט 1928 ל. ד. V, I/9864, אַז כאָטש א אינטערנעהמונג, וואָס געהערט אין די אויבענדערמאָהנטע פאַטענט-קאַטעגאָריעס, האָט בעקומען — אויף דעם סמך פון אַרטיקעל 94 פון א מזאַך-געזעץ — די דערלויבניש אויסצוקויפען פון א נידריגען פאַטענט, למשל א שענק, אַזוי מוז דאָך די דאָזיגע אונטערנעהמונג אריינטראָגען א זעזאָניע.

אין דער זעזאָניע מוזען אָנגעגעבען ווערען פאָלגענדע דאַטען:

1) דער נאָמען פון אייגענטימער פון דער אינטערנעהמונג.

2) דער וואוינונגס אָרט פון דער אונטערנעהמער.

3) דעם מין פון דער אונטערנעהמונג.

4) דער אָרט וואו דער אונטערנעהמונג געפינט זיך און וואו זי ווערט אויסגעפיהרט.

5) די צאָהל און די ערטער פון סקלאַדעס.

6) די הויך פון אימזאַץ בכלל און ביי אינטערנעהמונגען, וואָס פיהרען האַנדעלס-ביכער, מוז אָנגעגעבען ווערען דער אומזאַץ פון א יעדען חודש בעזונדער.

7) א ערקלעהרוג, אויב עס ווערען געפיהרט האַנדעלס ביכער און צי דער שטייער צאָהלער וויל זיי ווייזען דער שטייער מאַכט.

8) א ערקלעהרונג, אַז אַלע אָנגאַבען זענען אָפּגעגעבען געוואָרען לויט דעם בעסטען וויסען און געוויסען.

9) די אייגענהענדיגע אונטערשריפט פון דעם, וואָס גיט אָפּ די דאָזיגע „זעזאָניע".

אויב א אונטערנעהמונג גיט איבער א טייל פון זיינע סחורות אדער פּראָדוקטען אין א אַנדער אונטערנעהמונג, וועלכע ווערט געפיהרט אונטער דעם זעלבען נאָמען אין אונטער אייגענער פערוואַלטונג, אַזוי מוז די דאָזיגע אונטערנעהמונג אין איהר „זעזאָניע" — פון איין זייט — אָנגעבען דעם סכום פון דעם אומזאַץ, וואָס זי האָט אַליין דערגרייכט — און מוז צוגלייך אָנגעבען, אין וועלכע אונטערנעהמונגען און וועלכע סחורות עס זענען געוואָרען איבערגעגעבען למשל א פאַבריק פון פּאַפּיר גיט א טייל פּאַפּיר איבער פאַר א צייטונג, וועמענס אייגענטימער די פּאַפּיר-פאַבריק איז אַליין.

אונטערנעהמונגען, וועלכע האָבען אימזאַצן, וואָס אונטערליגען אַלעריי פּראָצענט-סאַטזעס, מוזען זיי אָנגעבען די דאָזיגע אומזאַצן בעזונדער. אויב דאָגעגען א אינדוסטריע-אונטערנעהמונג פיהרט — חוץ דער פאַבריק — נאָך סקלאַדעס, וועלכע זענען בכלל פריי פון אויסקויפען פּאַטענטען, גיט אָן דעם אַלגעמיינעם אומזאַץ צוזאַמען.

למשל: א שאָקאָלאַד-פאַבריק אין לעמבערג האָט 6 סקלאַדעס אין פּוילען אויף וועלכע עס ווערען נאָר אויסגעקויפט רעגיסט אַציע-קאַרטען און נישט קיין פּאַטענטען. אַזעלכע פירמעס מוזען מאַכען איין „זעזאָניע" אין לעמבערג.

דאָגעגען דער, וואָס האָט די פאַבריק אין וואַרשאַ און א פּאָר בעזונדערע האַנדעלס געשעפטען, מוז מאַכען „זעזאָניעס" פאַר דער פאַבריק און פאַר די געשעפטען.

אויב א פירמע פיהרט האַנדעלס-ביכער און האָט אָבער נישט אין דער „זעזאָניע" געענטפערט אויף די פראַגע צי זי פיהרט האַנדעלס-ביכער און צי זי וויל זיי פאָרלעגען און האָט אָבער נישט געגעבען א פּאָזיטיווע תשובה אין דער ענטשפּרעכענדער רובריק פון דער „זעזאָניע", ווערט בעטראַכט — לויט דעם פּסק פון העכסטען טריבונאַל פון 12-טען מערץ 1926, פּונקט אַזוי, ווי זי וואָלט בכלל נישט געפיהרט קיין האַנדעלס-ביכער.

דער העכסטער געריכט אין וואַרשאַ האָט געפּסק'נט, אַז אויב עס איז נישטאָ קיין אונטערשריפט אויף דער „זעזאָניע", איז די „זעזאָניע" דאָך גילטיג פאַר יעדען פאַל אין דעמאָלט וויכטיג די פראַגע, צי איז די דאָזיגע „זעזאָניע" אמת.

וואָס שייך פרייע בערופען, דאָס הייסט אַדוואָקאַטען, דאָקטוירים וכדומה, האָט דער טריבונאַל געפּסק'נט דעם 24 טען אָקטאָבער 1928 על רעי. 348/28, אַז ביי זיי איז די „זעזאָניע" שוין ווכטיג כאָטש אין דער דאָזיגער „זעזאָניע" איז נישט אָנגעגעבען דער פּונקט 5 און 7, וואָס מיר האָבען אויבען אויסגערעכנט רעדענדיג פון אינהאַלט פון די „זעזאָניעס".

די „זעזאָניעס" מוז מען איבערגעבען פּערזענליך, אָדער דורך א רעקאָמאַנדירטען בריף צו די צושטענדיגע שטייער-בעהערדע, ד. ה. דאָרט וואָס די אונטערנעהמונג ווערט געפיהרט, דעם שטייער - א נספעקטאָראַט. דאָגעגען די אַקציען-געזעלשאַפטען מיט בעשרענקטער האַפטונג, גיבען איבער די „איזבא סקאַרבאָווע".

מיר מוזען בעטאָנען, אַז אַקציען-געזעלשאַפטען, געזעלשאַפטען מיט בעשרענקטער האַפטונג קאָאָפּעראַטיווען און בכלל אַלע אינטערנעהמונגען, וואָס זענען מחויב אָבצוגעבען רעכנונגען, כדי זיי זאָלען בעשטייערט ווערען דורך מאַסנעביגע פאַקטאָרען מוזען אָבגעבען „זעזאָניעס" — נישט קוקענדיג לויט דעם אַוּלניק פון פינאַנץ מיניסטער פון 29-טען מערץ 1927, ל. ד. פ. א. 3926/III א וואָסערזן פאַטענט זיי זענען מחויב אויסצוקויפען ד. ה. אַפילו פירמען, פינפטע, זיבענטע און אַכטע.

די „זעזאָניעס" — אויב זיי ווערען צוגעשיקט מיט דער פּאָסט מוזען זיי געשיקט ווערען רעקאָמאַנדירט.

ווער עס פערשפּעטיגט די „זעזאָניע", פערלירט דאָס רעכט פון א רעקורס.

מיר מוזען בעטאָנען, אַז אַלע אונטערנעהמונגען בכ"ל האָבען דאָס רעכט אָפּצולעגען „זעזאָניעס" כאָטש זיי זענען דאָס נישט פערפליכטעט, און הגם זיי האָבען קלענערען פאַטענט קאַטעגאָריע, למשל דריטע האַנדעלס קאַטעגאָריע אָדער זיבענטע אינדוסטריע-קאַטעגאָריע. דאָס קאָן קיינעם נישט שאַדען, נאָר להיפך — העלפען.

קוים מיינט אָבער עמיצער, אַז עס איז גענוג אריינצושרייבען א ציפער, איז ער זיך טועה. עס האָט א יעדער שטייער-צאָהלער דאָס רעכט צוצושרייבען צו דער „זעזאָניע" א גענויע בעשרייבונג פון דעם געשעפט און אָנגעבען די סבּות פאַרוואָס עס האָט אין יאָהר 1930 זיין אימזאַץ דערגרייכט אין נישט קיין גרעסערען. מען קאָן למשל אָנווייזען אויף קראַנקהייט, אַנדערע אומגליק פאַלען און מען קאָן אויך אָנווייזען — כדי אויסצומיידען א דאָפּעלטען אויסמאַך — אַז מען קויפט נאָר אין דער און דער קוועלע, וועקסעל צאָהלט מען אין דער זעלבער באַנק פאַר דער זעלבער סחו'ה וכדומה, מען קאָן אויך אָנווייזען וויפיל סחורה עס איז צוריק געבליבען און וויפיל סחורה מען האָט געמוזט צוריק אָפּנעהמען, כאָטש מען האָט זי פערקויפט, ווייל דער קונה האָט באַנקראָטירט.

בעהאַלט נישט אַלעס דעם רעקורס, נאָר צוזאַמען מיט דער זעזאָניע, גיט איבער דער שטייער-מאַכט א גענוי בילד ווי אַזוי אייערע געשעפטען האָבען אויסגעזעהן אין דעם פינסטערען יאָהר 1930.

געדענקט! אַז איהר קאָנט אַזוי זעהר פיל העלפען אין געוויסע, אַז דעם 15-טען פעברואַר איז דער לעצטער טערמין פאַר אַבּלגען „זעזאָניס" פון אומזאַץ פאַר יאָהר 1930.

DOKTOR
H. WOŁKOWYSKI
האָט זיך איבערגעצויגען אויף
צעגעלניאַנאַ 36. טעל. 90-216
ספּעציאַל-אַרצט פאַר הויט- און וועענערישע קראַנקהייטען, מענער - שוועכע. אַלע אַרט אַנאַליזען, עלעקטראָטעראַפּיע, בעהאַנדלונג מיט קוואַרץ-שטראַהלען
מען אָן פון 9 – 2 נאַרמ. און פון 5 – 9 אָוונד
פאַר דאַמען בעזונדערע וואַרטע-צימער.

היינט און פאָלגענדע טעג!
אומגעווענליכער סוקצעס פון די בעריהמטעסטע פילם-שטערנס אין גרויסען קלאַנג מייסטערווערק א. נ.:
פּאַראַדע פון פּאַראַמאַונט
גלענצענדע רעזשי, אומגעווענליך שעהנע אויסשטאַטונג, ספּעקטאַקולע רעווי-פּראָגראַמען.
אמת'ע פעי־ר פון דער פילם-פּראַר.
אויף פּויליש
וועלען פיהרען די קאָנפעראַנסיערקע
Mary Zimińske i Marjusz Maszyński
אין די הויפּט-ראָלען: דער גאַנצער קינסטלער-אַנסאַמבל פון פּראָדוקציע
„Paramount" עס באַטייליגען זיך:
Maurice Chevalier, Denis King, G. Bancroft, Gary Cooper, E. Brent, Clara Bow, N. Carrol, Mary Brian, Lilian Roth
פון „ליבעס-פּאַראַדע"
אָנהויב אין געוועהנליכע טעג 4.30 אכטישאָג בת. זונטאָג און יום-טוב 1 א זייגער בייטאָג
פּאָפּולערע פּרייזען.

אויף זינדיגע וועגען

9) סענסאַציאָנעל-ראָמאַנטישער ראָמאַן פון לאָדזער לעבען

— אַלזאָ, הער אינזשיניער, קיינער הערט אונז נישט אונטער, קיינער וועט אונז איצט נישט שטערען, איך וויל וויסען וואָס פאַר א „שרעקליכען" סוד איהר האָט דאָס פאַר מיר.

— אירא ניזירט נישט, כ'בעט אייך, פריילין, מיר איז אַליין שווער אויפ'ן רעיון צו ברענגען, דעם גאַנצען גרויל פון דער לאַגע, פון דעם וואָס עס קען געשעהען, דעריבער בעט איך אייך, ווייזט אָן מיין פּאַ־שלאַג, גיט מיר כאָטש די מינדעסטע האָפנונג דערויף, זאָגט מיר, אַז איהר וועט זיך איבערטראַכטען, איבערקלעהרען, וואָס שייך מיר בין איך אין אייך פערליבט בויזן טויט שוין פון לאַנג, נאָך איידער איך האָב מיר ערוואָרבען די מיטלען אייך צו צווינגען נאָכצוקומען מיינע פערלאַנגען און פאָדערונגען, דער גורל אַליין האָט געוואָלט, אַז ער זאָל מיר די צוואַנגס-מיטלען געבען אין האַנד אַריין...

— וואָס, האָט ראָמאַ שאַרף איבערגעהאַקט מערטענס רייד, איהר האָט צוואַנגס-מיטלען. אָבער מיין ליבער הער, דאָס איז נאָך מעהר ווי איבערטריבען, הערט אויף מיט אייערע נאַרישקייט, בעהמ געהמט א קאַלטען טוש, קיהלט זיך אָפּ און אַז איהר האָט געזעהן א גרויסען טעות ווע־ גען דעם יודישען מיידעל ראָמאַ גוטמאַן, איך בין אויסגעלערנט זיך נישט צו שרעקען פאַר קיין שום דראָהונגען.

— איך ווייס וועגען דעם אונטערשיד צווישען אונז, וועגען אייער יודישקייט און מיין קריסטליכקייט, איך קען אָבער אויף אייערע איבערצייגונגען און בין זיכער, אַז דאָס שפּילט ביי אייך קיין שום ראָל.

— אַך, וועגען דעם האַנדעלט זיך, האָט ראָמאַ כמעט היסטעריש זיך צולאַכט, איהר ווילט זאָגען, אַז איהר ווייסט, אַז איך בין אַ סאָציאַליסטקע, אפשר גאָר אַ קאָמוניסטקע, אַז איך פערנעהם זיך מיט אומלעגאַלער אַרבייט. דאָס זענען אייערע אַרגומענטען מיט וועלכע איהר ווילט מיך צווינגען אייך צו ליבען און מיט אייך חתונה צו האָבען, אָבער ניין איהר אָריענטירט זיך נישט אין דער לאַגע, ה' אינזשיניער, איך בין אייך מוחל אייער געשפּרעך מיט מיר, בערוהיגט אייך, און פערגעסט וועגען דעם אַלעם, איך ליב אייך נישט, און וועל אפילו נישט טראַכטען וועגען דעם, פּשוט דערפאַר, טייערער הער מערטענס, ווייל איך בין שוין פערליבט, ווייל...

— דאָס געהט מיך גאַר נישט אָן, איז דער אינזשיניער אויפגעשפּרונגען פון זיין אָרט. וועגען דעם וויל איך גאָרנישט וויסען אייער סאָציאַליסטישע אָדער קאָמוניסטישע טעטיגקייט ליגט מיר אין דער לינקער פּאה, מיינע מיטלען צו צווינגען אייך ערנסטער זיך צו בעציהען צו מיר זענען גאַנץ אַנדערע.

— אויב אַזוי הער אינזשיניער, איז אויס מיט די וויצען און פּאָעזיע, אַרויס מיט דער שפּראַך, איך וויל וויסען ווי אַזוי איהר ווילט מיך ש־בטאַש־רען.

— רופט עס אָן, ווי איהר ווילט, אָבער זייט וויסען, אַז איך ווייס, אַז אייער פאָטער איז אַ גנב און איינפאַכער מערדער.

— ראָמא איז בלאַס געוואָרען, זי האָט זיך אָנגעכאַפּט ביי אַ שטוהל, כדי זי זאָל נישט אומפאַלען, זי האָט געוואָלט שרייען, אָבער דאָס קול איז איהר געבליבען אין קעהל, און זי האָט קוים אַרויסגעשטאַמעלט:

— וואָס... האָט... איהר... געזאָגט...

— אָבער בערוהיגט זיך גנעדיגעס פריילין, דער גאַנצער ענין איז אַבסאָלוט נישט אַזוי געפעהרליך און דער ווייטערדיגער גורל פון איהם איז אָפּהענגיג נאָר פון אייך אַליין, איהר מוזט אָבער געדענקען, אַז ס'האַנדעלט זיך וועגען גורל פון אייער אַלטען פאָטער. אייער איינציג וואָרט קען ראַטעווען די גאַנצע סיטואַציע.

ראָמאַ איז דערווייל געקומען צו זיך, זי האָט זיך געשטאַרקט, אָנגענומען מיט מוט און בעפעהלעריש זיך געווענדעט צו אינזשיניער מערטענס.

— איך פאָדער איצט פון אייך נישט צו שפּאַסען [illegible] פאָדער, אַז איהר זאָלט רעדען קלאָרע דיבורים.

— איך שפּאַס נישט, פריילין, אָבער איך וואָרען, איך בין אַ דייטש און וועל אַדורכפיהרען דאָס וואָס איך האָב זיך געשטעלט פאַר אַ ציל, איך פערשטעה פון אייערע רייד, אַז איהר ווייסט נישט פון דעם גאַנצען עסק, פון וואָס איך בין נאָך מעהר צופרידען. אַלזאָ הערט מיך אויס:

— איהר האָט דאָך זיכער געלייענט אין די צייטונגען די צוויי גרעסטע סענסאַציעס וואָס האָבען די לעצטע טעג פּאַסירט ביי אונז אין שטאָט. דאָס איז די גנבה פון די דאָקומענטען אין „כעמיקפאַל". די דאָקומענטען פון אַן אויסערגעוועהנליכער חימישער ערפינדונג, וואָס האָט געזאָלט מאַכען אַן איבערקעהרעניש אין דער גאַנצער כעמישער אינדוסטריע. און וואָלט פולשטענדיג רואינירט אייער פאָטער. איהר האָט אויך געוויס געלייענט, אַז דער ערפינדער פון דעם איבער. העגריק הערץ איז דיזעלבע נאַכט געפונען געוואָרען אַב'ערמאָרדעטער. דער דאָזיגער מאָרד, דאָס פערשטעהט יעדער מענש, שטעהט אין אַ'ענגען צוזאַמענהאַנג מיט די געגנבעטע דאָקומענטען...

— אָבער וואָס געהט דאָס מיך אַלץ אָן, וואָס האָט דאָס מיט מיר, מיט מיין פאָטער צו טון, וואָס פּייניגט איהר מיך מיט אייערע ערצעהלונגען.

— געדולד, גנעדיגעס פריילין, געדולד, איהר וועט דאָס אַלץ בעגרייפען, ווען איהר וועט אויסוואַרטען.

(המשך קומט)

זאל זאל
„WESOŁY KĄCIK"
17 זגערזשער 17

היינט צום לעצטען מאל!
די פרעכטיגע שלאגער-רעווי א. נ.:

די שענסטע פיסלעך
(Najpiękniejsze nóżki)
אין 2 טיילען, 16 בילדער.

עס נעהמט אנטייל דער גאנצער אנסאמבל מיט דעם בעקאנטען באלעטמייסטער **TH. ASTROFF** אין דער שפיץ.
סטרעטן אויך אויף: בעקאנטער הומאריסט **Oleś Olesławski**
די בעקאנטע וואדעוויליסטקע **Hera Wieczorkówna** א. א.
אייגענער ארקעסטער .·. באלעט .·. אינסצעניזאציעס .·. קאסטיומען
טענץ / הומאר / געלעכטער / סאטירע / אייגענע דעקאראציעס
קאמפאזיטאר: Białecki דעקאראציעס: J. Warhaftig
ליט. לייטער: Bum-Warski, מוז קאפ. לייטער: St. Osmolski
באלעטמייסטער: Th. Astroff אנהויב 5.30, 7.30 און 9.30 אוו.
אין גצוו. טעג 2 פארשטעלונגען: 7.30 און 9.30 אין אווענד.

זיכערע הילף און א רפואה
אהן א אפעראציע, אן בלוט, אהן א מעסער און אהן בלוט-פערגיסונג פאר קראנקע אויף קילעס פאר מענער ווייבער און קינדער. פערשידענע קאליקעס אין גוף פאר הויסערס און פיס

פערלאזט אייך נישט, ווייל דער עינקעל-בראך וערט גרוים אזוי ווי א מענשען-קאפ, א-ע-ע אזוי ווי א וואסער-קאן און עס פאלט אריין אין דעם פוס און דער קראנקער איז אין א גרויסער סכנה דורך פערדרייען די קישקעס ווערט ער בראנדיג און שטערבליך. ספעציעל געמאכטע היל-באנדאזשען אויסגעצייכענט נאך דורך גרויסע פראפעסארען מיט מיינע בעהאנדלונג און פון דאמען פראפעסאר-דאקטאר בראכי רעהזונג בעזונדערען ווענער דעם שוואנגערשאפט און געפעהרליכקייטען

ברוך. אויך פאר הויקערס לייםונגען מיט היל-גארסעטען און אפאראטען פאר פערקרומטע פיס און פלאטפוס ספעציעלע אמלאגען אין די שיך. קינסטליכע גלידער פיס און הענט, גוטענע זאקען פאר די גרעסטע קראנקע אדערן.
עמפפאנגט פון 9 ביז 1 מיטאג און פון 3 ביז 7 אין אווענד.

ארטאפעדישע אנשטאלט
Specialist J. RAPAPORT Ortoped von Lemberg
Łódź, WÓLCZAŃSKA 10, tel. 221-77, front, parter.
בעמערקונג: דאס יערוזענ'יבע ערשטען פון די קראנקע איז אונבעדינגט נויטיגע ריפלאמען האבען אויסגעשטעלט פאלגענדע אוניווערזיטעטס-פראפעסארען: פראפ. ד"ר בעראנעס, פראפ. ד"ר י. מארישלער, פראפ. ד"ר ב. קיעלאנאווסקי און אויך אנדערע. מיר נעהמען אויך אן סערטיפיקאטען פון דער קראנקען-קאסע

דאנקזאגונג.
דעם געעהרטען ה' דיר. י. ראפאפארט, ספעצ. פאר ברוך-ליידענדע אין לאדז, וואלטשאנסקא 9, פראגט 2 שבאן, פאר דער גילער אי טערעזענלאזער הילף און רעטען מיך דעם ערשטען טאג ראש השנה פון דעם שווערען און פאר מיין לעבען געפעהרליכען ברוך, פאר דעם וויסע שאצבאליכען אנלעגען מיר דעם באנדאזש פון ז' ז' סטאפ-ע דאנק איך אויף דעם ווען העריצליך און עס פעהלט איהם דאנקען פאר אלע ברוך-ליידענדע
Dr. M. Minzer, N. lekarz kolejowy K. Chorych.

אקעכין
איז נויטיג פאר דער קיך בייי „תומכי אורחים"
זיך צו מעלדען אין סעקרעטאריאט פאמארסקא 18 פון 11 ביז 2 מיטאג און פון 5 ביז 9 אווענד.

טענץ
די מאדערנסטע
אויפ'ן יאהר 1931 לערן איך אויס יעדען איינציגען, נישט אכטענד אויף די פעהיגקייטען. איינשרייבען קען מען זיך טעגליך אין מיין פריוואט-וואוינונג
64 ציגעל-גאס 64
מיט אכטונג טאנץ-לעהרער
י. זאלצמאן

שוין ערשינען דער יאנואר-נומער
פון דער לא-זער צייטשריפט פאר ווירטשאפטליכע, גזעלשאפטליכע און קולטורעלע פראגען
„אילוסטרירטער פוילישער מאנטשעסטער"
אונטער דער רעדאקציע פון **אלי בארוכין**
מיט ארטיקלען פון: ד"ר יוליוש בארנעט, ד"ר ש. שאפס, אינוש. קארל בייער, אסקאר בערמאן, נ. שיזער, ד"ר ז. פלענבערג, ד"ר ארנאלד פרידמאן, מאגיסטער יוזיף ליטווין, סטאראסטע אלעקסי זשעווסקי, איליא ערענבורג, אלי בארוכין א. א.
דער נומער איז רייך איל סטרירט; פרייז 75 גר.
צו בעקומען ביי אלע צייטונגס פאפיראסן.

DR. MED. H. LUBICZ
ספ. פאר הויט, ווענערישע און געשלעכטס-קראנק.
אויף צעגעלניאנא 43, טעל. 141-32
עמפפאנגס שעה'ן 8–10, 12–2, און 5–8 זונטאג און יו"ט 9–1. פאר דאמען בעזונדערער ווארטע-זאל.

אלעצט צימער
אבצוגעבען פאר א פאר-פאלק אדער פאר יונגע-לייט צו שלאפען.
צו ערפאהרען פאמאר-סקא 26, ביי אייקע.

א שטוב מיט א קוך
איז פון זאפא-ט בילי' אוועקצוגעבען באזארנא-גאס 9. — צו ערפאהרען ליגאמירסקא 25, אין דער שענק, קראט. 6001

Dr. med. J. IMICH
צוריקגעקעהרט
ספעציאל-ארצט פאר
נאז, אויערן, האלז- און קעהל-קאפף-קראנקהייטען
MONIUSZKI 1, tel. 209-97.
נעמט אן פון 5–7 אוו., זונטאג און חנאות פון 1–2 נ"מ

א קוואליפיצירטע
קרימא-נייהערין
קען זיך מעלדען
27 וושכאדניא 27,
ביי הערשקאוויטש

יעדער איינציגער
האט זיך איבערצייגט, אז פאר
מעבעל
דיוואנעס, פעלצען, נייה מאשינען, גארדעראבען או"וו
צאהלט די העכסטע פרייזען
א. ווייצמאן שטנקעוויטש 23
טעלעפאן 191-00.
ביי מיר איז שטענדיג פערשידען געניצט מעבעל אין גוטען צושטאנד צו פערקויפען.

לעטשניצע
פון דאקטוירים ספעציאליסטען
און דענטיסטישער קאבינעט.
נושענשינער 11, טעלעפאן 3763
אפען פון 9 פריה ביז 7 אווענד.

ד"ר אימיך נאז, האלז, אויערן ק'	1½–3½
ד"ר פערשנער קינדער-קראנקה.	9–11 3–4½
ד"ר שיפמאן אינערליכע קראנקהייטע	12–2
ד"ר ביבערגאל הויט און ווענער.קר.	11½–12½
ד"ר שמירגעלד נערווען און גייסטיגע קר.	1–2
ד"ר גאלדבלאט אויגען-קראנקה.	12½–1½
ד"ר זאלצוואסער כירורגישע קראנקהייט	2–3
ד"ר שטערלאווסקי פרויען-און געבורטס-הילף	12½–1½

ח'כ'ט רענטגען שטראל-שטערונג ווי שמאלע א. ווי פאקע-שטעלן, קינסטליכע בערג-זון-בעשטראהל אינ-פרארויט, מאסאזשען, על קטריזאציע, א.א.וו. אויף פערלייגונג ווינטערן אין שטאט אין לאבאראטאריום וועלכען אנגענומען אלע ארט אנאליזען, וויך פלעגטמא און בל ט
אימפונגען געגען שקארלאטין.
ביי דער לעטשניצע איז געעפענט געווארן
א רענטגען-אינסטיטוט.

ד"ר לאזשינסקי-סטאראפאלסקא
צאהן-ארצט 10–1, 3–6
קינסטליכע ציינער, ק. אגען, מאסטען א.א.וו.

די לעטשניצע איז טעטיג אויך זונטאג

PORADNIA WENEROLOGICZNA
פון דאקטוירים-ספעציאליסטען
זאוואדזקא 1.
נאר פאר ווענערישע הויט-קראנקה. און מענער-שוועכע אנאליזען פון בלוט און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפער. קאנסיליומס מיט ספעציאליסטען פון אוראלאגישע און נערווען-קראנקהייטען. קווארץ-לאמפ. עלעקטרישער היילקאבינעט קאסמעטיק.
— — טעטיג פון 8 פריה ביז 9 אווענד. — —
פון 11 ביז 12 ביי טאג און פון 2 ביז 3 נאכמ. נעמט אן א פרוי-דאקטאר נור קינדער און פרויען זונטאג פון 9 פריה ביז 2 נאכמיטאג.
— בעזונדערע ווארטע-צימער פאר פרויען. —
וויזיט 3 זל.

א געזיכערטע פרנסה!
איבערציגבען 2 מאנגלען וואס עקזיסטירען שוין 20 יאהר מיט א סך קונדשאפט אין צענטרום שטאדט. צו דערוויסען זיך אין אד-מיג. פון דער צייטונג.

צו מאכען רענדער
צו קינדער-שקארפעטלעך אויף 13-ער און 14 ער מאשינע מיט ביליגע פרייזען ווערט אנגענומען ביי כראיעווסקי פאד-זשעשנא 29 (יוד.-גאס)

DR. MED.
Haltrecht
ספעצ.-ארצט פאר הויט און געשלעכטס-קראנק.
נעמט אן פון 8 ביז 9 פריה פון 2–3 נאכמיטאג און פון 8 ביז 9 אוו.
זונטאג פון 9 ביז 1 במיטאג.
פיעטריקאווער 10
פאר איבעמיטעלטע לעמשניצע-פרייזען.

בעקאנטמאכונג.
דערמיט מאכען מיר בעקאנט, אז צוליב דער בעקוועמליכקייט פון דער געעהרטער קליענטעלע און ביזנער, האבען מיר ערעפענט אויף
Plac Dąbrowskiego 2
טעל. 156-70 פראנט, פארטער, אין דער נאהענט פון סאנד אקרעגנאווי און גראדסקי
א ביורא א.נ. „Maszynopis"
וואו עס ווערען ערלעדיגט זעמטליכע געריכטליכע אנגעלעגענהייטען ווי אויך סטאטוע אין קאמונאלע
אכטונג! פאזענער און פאמערנער הויזירער!
ספעציעלע אפטיילונג פאר איירערע פראשעסטיוטע ווקסלען. מיט אכטונג
יאקוב זאמעס און מ. זיגער.

Dr. med.
I. Wajnberg
Cegielniana 47, tel. 126-02
צוריקגעקעהרט
אינערליכע קראנקהייטען
ספעציעל פאר לונגען און הארץ-קראנקהייטען
בעשטראהלונגען אין קינסטליכע בערג-זון.
נעהמט אן אין דערה'ים פון 3–5.

פראקטישע צושניידער-שולע
פאר הערן און דאמען-בעקליידונג פאר לאדז און אומגעגענד
פון א. אורמאנ זשעלאנא 10a

איך מאך בעקאנט, אז צוליב דעם גרויסען קריזיס, וואס הערשט צווישען בעלי-מלאכות האב איך דעם הנחה-פרייז פון די צושניידער-קורסען פערלענגערט ביז'ן 1-טען פעברואר ווער פון די שניידער-מייסטער און געזעלען ווילען געניסען פון דעם הנחה-פרייז. זאלען קומען וואס שנעלער זיך איינשרייבען אויף די פראקטישע צושניידער-קורסען, וואס וועלען זיי געבען די מעגליכקייט עקזאמינירט צו ווערען אין דער האנדווערקער-קאמער. דער דורכשניטל כער קורס וועט דויערען 6 וואכען. פאר ציגע-יוטע שילער פון דער אמגעגענד איז איינגעפיהרט א שנעל קורס, וועלכער וועט נאר דויערן 3 וואכען. פאר עלטערע שניידער-מייסטער, וועלכע ווילען לערנען צושניידען האב איך איינגעארדענט א ספעציעלען קלאן נישט זשעלאנא 10, וואו ס'וועט דיסקרעט אויסגעלערנט צושניידען, פערשלאפט נישט די צייט, ווייל ביז דער סעזאן וועט זיך אנהויבען, קענט איהר דורכמאכען דעם קורס מיט אן עקזאמען, דיסקרעטע לעקציעס פון 9–11 אווענד. איינשרייבען קען מען זיך יעדען טאג פון 10 פריה ביז 9 א זייגער אווענד אין לאקאל פון דער יודישער האנדווערקער-צענטראלע זשעלאנא 10a.

קלאנג-פילם-טעאטער „MIMOZA"
ul. Kilińskiego 178.
פון דינסטאג, דעם 27 יאנ. ביז מאנטאג דעם 2 פעברואר
הערליכער פראגראם א. נ.:
געפעהרליכער ראמאנס
אין די הויפט-ראלען:
BOGUSŁAW SAMBORSKI i BETTY AMANN
אויסערן פראגראם: **א קלאנג-צוגאבע**
אנהויב 5.30, 7.30 און 9.15, שבת, זונטאג און יום טוב 3.30 נ"מ

קינא-טעאטער ZACHĘTA
26 זגערזשער 26
הייבט אן פאלגענדע טעג!
מאנומענטאל פילם-קונסטווערק. דאס גרעסטע מייסטערווערק פון דער קינעמאטאגראפיע פון די לעצטע יאהרען, די מעכטיגע דראמע
פירשטין טאראקאנאווא
ליבע און ענטוזיאזם, פאטאליזם, וועלכער הערשט מיט'ן גורל פון מענשען. אוואנטורניסטישע עפאפעי, וואס האט בעת דער הערשאפט פון יעקאטערינא'ן צושמעטערט דעם צארישען טראהן.
אין די הויפט-ראלען:
OLAF FJORD, RUDOLF KLEIN-ROGGE i EDITA JEHANNE
די אויפנאהמען זענען געמאכט געווארען אויף דער יבשה, אויפ'ן ים און אויף ספעציעל צו דעם דאזיגען פילם אויסגעבויטע שיפען
עס נעהמט אנטייל א רוסישער כאר.
געקליבענער ארקעסטער אונטער דער לייטונג פון ה' סטעפאנסקי
אנהויב פון די סעאנסען: אין געוו. טעג 4 נאכמ. שבת, זונטאג און יום טוב — 12 א זייגער בייטאג. דער זאל איז גוט בעהייצט.
נעכסטער פראגראם: „דער זיסער נצחון"

ווענעריש כירורגישע קליניק „SANATO"
אגראדאווא 10, טעל. 213-57
1-טע און 2-טע קלאס
ערשטליכע אויפזיכט איבער דער מוטער און קינד
פרייזען פון געבורט
אין 2-טע קלאס צוזאמען מיט פערהיטונגס-מיטלען
200 זל.
אויגען-אפטיילונג פון ד"ר מעד. י. קראיש
עמפפאנגס-שעה'ן פון 1 ביז 2 נאכמיטאג.
כירורגישע אפטיילונג פון ד"ר מעד. מ. קאנטאר
עמפפאנגס-שעה'ן פון 1 ביז 2 נאכמיטאג.

Dr. med. J. Lubicz
כירורג-ארטאפעד
Gdańska 28, tel. 183-17
צוריקגעקעהרט.
קראנקהייטען פון די ביינער, געלענקען, פערקרימונגען פון די פלייצעס און גלידער איינענע פראצאוניע פון זעטעליכע ארטאפעדישע, מאשינען, אוי: קלאטקעס אויף פלאטפוס, קינסטליכע, שטעמען א. ז. וו. נעמט אן פון 2.30 ביז 4.30 נאכמ.

אבאנאמענטס-פרייז:
אין לאדז — 5 זל. א חודש מיט אפטראגען א היים; אויף דער פראווינץ 6 זל. א חודש, אין אויסלאנד — 8 זל.
פאר'ן אינהאלט און טערמינען פון די אנאנסען איז דער פערלאג נישט פעראנטווארטליך
די אדמיניסטראציע איז אפען בייטאג און ביינאכט.

אנאנסען-פרייז
פאר'ן טעקסט—18 גר. פרייטאג און ערב יו"ט—24 גר. אין דער זייט 8 שפאלטען
אין טעקסט—40 · · · · 4 · · · · 60–
נאכ'ן טעקסט—12 · · · · 8 · · · · 18–
פאר מילימעטער-שורות: פאר דער שטאט 50 פראצ. טייערער. אויסל. 100 פראצ. טייערער. מעלדונגען—10 גר. א ווארט

Za Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Zilberberg.   Redaktor odpowiedzialny: Ch. Kaufman
Czcionkami i druk. „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.